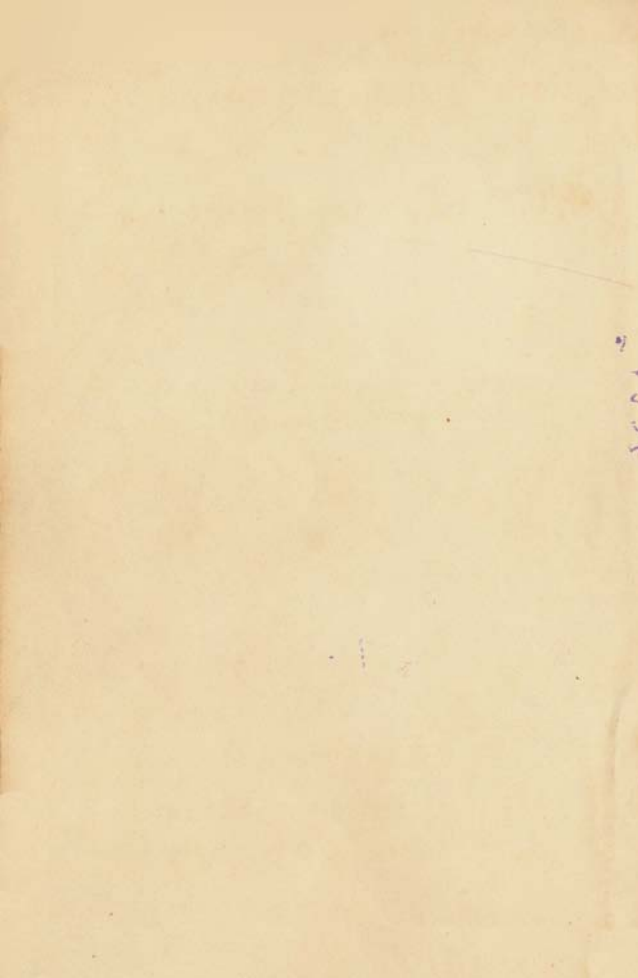

20

4-76

20

4982

184-202

ԱՅԿԱՍՏՈՒ ԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆ

ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Մտեր բան: ան սղ զամիր խօսքերուն օրինակը:

Է Տիմ. Ի. 13:

75830 m.

20

41440-68

Ի ՉՄԻՒՌՆԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԿՈՒԼԵԿԼՄՈՍ ԿՈՒՑԻԹԻ

1845:

4982-uh

ԱՍՏՈՒԱԾ ԱԲԱՆԱԿԱՆ

Ք Ա Ր Դ Ա Պ Ե Տ ՈՒ Թ Ի Ի Ն

Հ . Ի՞նչ է մարդոյս զլիսաւոր վախճանը :

Պ . Մարդոյս զլիսաւոր վախճանն է զՄատուած փառաւորել՝ ու զինքը վայելել յաւիտեան՝ :

(¹) Ինչու որ ամէն բաները անկէ՛ց՝ ու անո՛վ, և անոր համար են . իրեն փառք յաւիտեանս , ամէն : Հատմ. Ժ Թ . 36 : Եւրդ՝ թէ ուտէք՝ թէ խմէք՝ թէ ինչ գործ ալ որ ընէք , ամէն բան Մատուծոյ փառքին համար ըրէք : Թ Կորնթ. Ժ . 31 :

(²) Ա երջգ փառքով պիտի ընդունիս իս : Եւ իմ սրտիս զօրութիւնը ու իմ բաժինս է յաւիտեան : Սողմ. ՀԳ . 24—26 : Եւ ան

Հ. Աստուած ի՞նչ կանոն տուաւ՝ մեզից ցուցընելու թէ ի՞նչպէս կրնանք զինքը փառաւորել ու վայելել :

Պ. Աստուծոյ խօսքը՝³ որ Սուրբ Գիրքին՝ Հին և՛ Նոր կտակարանին մէջ կը պարունակի . միայն ան՝ է մե-

փառքը որ դուն ինձի տուիր՝ ևս անոնց տուի, որ մէկ ըլլան՝ ինչպէս որ մենք մէկ ենք : . . . Ով Հայր՝ անոնք որ դուն ինձի տուիր, կուզեմ՝ որ ուր ևս եմ՝ անոնք ալ իմ հետս ըլլան, որ իմ փառքս տեսնան որ ան ինձի տուիր : Եւ. Ժ. 22, 24 :

(³) Ընամէն գիրքերը Աստուծոյ շունչն են : ի՞նչ. Գ. 16 : Այլ աւելի հաստատուն ունիմք մարգարէական խօսքերն ալ . որ ազէկ կրնէք թէ որ անոք տաք խելով ընիդ, որպէս թէ մէկ ճրագի մը՝ որ խաւարային տեղը լոյս կուտայ : . . . Ինչու որ չէ՛ թէ ընաւ մարգարէութիւնը մարդոց կամքին պէս արուեցաւ . հապա Սուրբ Հոգիէն շարժուած Աստուծմէ Էղած մարդիկները խօսեցան : ի՞նչ. Գ. 19, 21 :

(⁴) Օրէնքին ու վկայութիւնին Հարցումն թէ որ աս խօսքին պէս չխօսին նէ, ա-

զիցուցընող կանոնը՝ թէ ինչպէս կը ընանք զինքը փառաւորել ու փայլել :

Տ . Սուրբ Գիւրքը գլխաւորապէս ի՞նչ կը սորվեցունէ :

Պ . Սուրբ Գիւրքը գլխաւորապէս կը սորվեցունէ՝ թէ մարդ Մատուծոյ վերաբերեալ ինչ բանի պիտի հաւատայ , և թէ Մատուծ մարդէն ինչ ընել կը պահանջէ :

նոնք բնաւ ըյս չունին : Լուսյ . ք . 20 : Իսկ թէ որ մենք՝ կամ երկինքէն հրեշտակ մը մեր քարոզածէն աւելի՝ աւետարանը քարոզելու ըլլայ նէ ձեզի , նզովեալ ըլլայ : Ինչպէս որ առաջ ըսինք , հիմայ ալ նորէն կը շրջուցեմ . թէ որ մէկը ձեր առածէն աւելի՝ աւետարանը քարոզելու ըլլայ նէ ձեզի , նզովեալ ըլլայ : Գաղ . ա . 8—9 :

(¹) Հապա ա՛ս՝ այնչափ բան գրուցաւ , որ հաւատար թէ Հիսուսը՝ Վրիստոս է Մատուծոյ Արդին , և որ հաւատար յաւիտենական կեանքը ընդունիք անոր անունովը : Յօ . ք . 31 : Ի՞նչ բանէ անող ջափախօսքերուն օրինակը՝ որ ինձմէ լսե-

§ 10: ԱՍՏՈՒԾ ՈՅ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԻՆՉ
ԲԱՆԻ ՊԻՏԻ ՀԱՒԱՏԱՅ ՄԱՐԴ :

Հ . Ի՞նչ է ԱՍՏՈՒԱԾ :

Պ . Աստուած հոգի է⁶, անհուն⁷
յաւիտեանական⁸ և անփոփոխ է⁹ իր

ցիր , հաւատքով ու սիրով՝ որ Վրիստոս
Յիսուսով է : ք՝ Տ՛՛՛ . 13 : Ինչու որ դուն
մանկութենէ սուրբ գիրքերը գիտես , ո-
րոնք կրնան իմաստուն ընել քեզ փրկուե-
լու՝ Վրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հա-
ւատքովը : ք՝ Տ՛՛՛ . 15 :

(⁶) Աստուած հոգի է : Յօ՛ւ . 17 . 24 :

(⁷) Եւ Աստուած ըսաւ Սոփստին . ԵՄ
ԵՄ ՈՐ ԷՆ : Ու ըսաւ . Ասանկ պիտի ըսես
Խորայէլի որդւոցը . Իս ձեզի ՈՐ ԷՆ խրկեց :
Եւ լէց . 14 : Ուրեմն դուք կատարեալ ե-
ղիք , ինչպէս որ ձեր երկնաւոր հայրն ալ
կատարեալ է : Սաղ . 100 . 48 :

(⁸) Ի եռներուն ծնանելէն առաջ , ու
երկրի և աշխարհի ստեղծուելէն առաջ
յաւիտենից մինչև յաւիտեանս դուն ես
Աստուած : Սաղ . 100 . 2 :

(⁹) Վանդի Ես եմ՝ ձեր Տէր Աստուա-

էուլթեամբը՝ իմաստուլթեամբը՝¹⁰ զօրուլթեամբը՝ սրբուլթեամբը՝¹ արդեսրուլթեամբը՝ բարուլթեամբը ու ճըշմասրուլթեամբը² :

Տը, ու չեմ փոխուիր : Սաղմ. 7. 6 : Տե՛ս նաև (Յիսի) 17 :

(10) Ո՛վ Լստուծոյ մեծութեան ու իմաստութեան ու գիտութեան խորունկութիւնը. ինտօրանքննելի են իր դատաստանները, ու չհասկցուելու են իր ճամբաները : Լուսն. Ժա. 33 : Ըկայ մէկ արարած մը անոր զիմացը չերեցած. հապս ամէն բան բաց ու յայտնի է անոր աչքին առջև, որուն հետ որ մեր հաշիւը է : Աբր. 7. 13 : Միմիայն իմաստուն Լստուծոյն՝ (Յիսուս Բրիտանոսի ձեռքովը, փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն : Լուսն. ԺԷ. 27 : Տե՛ս նաև Սաղմ. ճիսէ. 5 :

(1) Եւ չորս կենդանիներուն անոնցմէ առէն մէկը վեց թևեր ունէր. բոլորաիբէն ու տակէն աչքերով լեցուն էին, ու չէին հանդէր ոչ ցորեկը՝ ոչ ալ գիշերը՝ բաւով, Սուրբ՝ Սուրբ՝ Սուրբ՝ Տէր Լստուած Լմենակալ, որ էր՝ և է, և ան որ պիտի գայ : Յայր. 7. 8 :

(2) Լստուած՝ որուն՝ գործքերը ճշմար-

Հ . Մէկէն աւելի Մատուած կա՞յ մի :

Պ . Կայ մի միայն մէկ Մատուած կենդանի ու ճշմարիտ³ :

Հ . Քանի՞ անձինք կան Մատուածութեան մէջ :

Պ . Մատուածութեան մէջ իրեք անձինք կան . Հայրը , Արդին , և Սուրբ Հոգին . և աս իրեքը մէկ Մատ-

տութեամբ են , ու անոր ամէն ճանապարհները իրաւունքով են , հաւատարիմ է Մատուած , ու իր մէջը անիրաւութիւն չունի . արդար ու ճշմարիտ է Տէրը : ք (Օրէն . Լք . 4 : Աւտէր Մատուած անցաւ անոր առջեւէն , ու ըսաւ . Տէր Մատուած զթած ու ողորմած , երկայնամիտ , բազումողորմ և ճշմարիտ : Եւնչ . Լք . 6 :

(³) Եւ ի տայէլ՝ մեր Տէր Մատուածը մէկ Տէր մըն է : ք (Օրէն . Կ . 4 : Ինչու որ մէկէն՝ ի զատ չկայ ուրիշ Մատուած մը : ւն Կ . րն . ք . 4 : Եւ յ Տէր Մատուած ճշմարիտ է . Մատուած կենդանի և թագաւոր յաւիտենական : Եւնչ . Ժ . 10 :

ուսած են, մի՞ էութեամբ, հաւասար՝
զօրութեամբ ու փառքով⁴:

Հ. Ի՞նչ են Աստուծոյ սահմանադրութիւնները:

Պ. Աստուծոյ սահմանադրութիւններն են իր յաւիտեանական դիտաւորութիւնը՝ իր կամայքը խորհուրդին պէս⁵, որով բուն իր փառքին համար

(⁴) Ս ասն զի իրեք են որ երկինքին մէջ կը վիպեն, շայր՝ Բանը ու շողին Սուրբ. և աս իրեքը մէկ են: Ինչպէս Ե. 7: Տե՛ս նաև՝ Սուրբ. Գ. 16, 17. ու իր. 19: Ի կորնի. Ժ. 13, 14: Ինչպէս Գ. 30:

(⁵) Արով մերք ալ ժառանգ եղանք, առաջուց հրաւիրուած ըլլալով Աստուծոյ նախասահմանութիւնովը, ան որ ամէն բան իր կամքին խորհրդովը կը յաջողէ: Երբեք. Ինչու որ ինքը Սովսէսին կըսէ. Արուն որ պիտի ողորմիմ՝ կողորմիմ, ու որուն վրայ որ պիտի գթամ՝ կըրթամ: ... Անանկ էնէ՛ որուն որ կուզէ՛ կողորմի, և որը որ կուզէ՛ կը խորստացունէ: Ինչպէս. Ժ. 15, 18: Տե՛ս նաև Սուրբ. Ժ. 33:

ինքը աւաջուց սահմանեց ինչ որ
կըլլայ⁶ :

Հ . Աստուած իր սահմանադրու-
թիւնները ի՞նչպէս կըկատարէ :

Պ . Աստուած իր սահմանադրու-
թիւնները կըկատարէ ստեղծագործու-
թեան ու նախախնամութեան գործ-
քով :

(⁶) Ինչպէս որ մեզ անոր ձեռքովը աշ-
խարհը ըլլալէն առաջ ընտրեց , որ մենք
սուրբ ու անարատ ըլլանք անոր առջևը սի-
բով : Եփե . 1 . 4 : Հապա ի՞նչ ը-
նէ՞նք ունի Տէ՛րը թէ որ ուղէր Աստուած
բարկութիւնը ցուցնել՝ ու իր զօրութիւնը
յայտնել , շատ երկայնամտութեամբ համ-
բերելով կորսուելու պատրաստուած բար-
կութեան ամաններուն վրայ , Եփե . 1 . 4 : Իսկ որ իր
փառքին մեծութիւնը յայտնի ընէ ողորմե-
լու ամաններուն վրայ որոնք որ փառքի
համար պատրաստեց : Հռոմ . 1 . 22 , 23 :
Տէրոջը խորհուրդը յաւիտեան կըմնայ ,
անոր սրտին գիտաւորութիւնները ազդէ
մինչև ազդ : Սաղմ . 1 . 11 :

Հ . Ի՞նչ էր ստեղծագործութեան
գործը :

Պ . Ստեղծագործութեան գործը
Մատուցոյ՝ բոլոր բաները վեց օրուան
մէջ ոչնչէն ստեղծելն էր իր զօրու-
թեանը խօսքովը , ու ամէնը շատ աղէկ
տեսաւ⁷ :

Հ . Մատուած ի՞նչպէս ստեղծեց
մարդը :

Պ . Մատուած արու և էգ ստեղ-
ծեց մարդը , իր պատկերին պէս⁸ գի-
տութեամբ⁹ , արդարութեամբ ու սրը-

(⁷) Հաւատքով կիմանամք որ աշխարհ-
քը Մատուցոյ խօսքովը հաստատուեցաւ ,
աներևոյթ բաներէն աս երևցածները ե-
ղան : Եբր . Ժա . 3 : Տէ՛ս նաև Նոնի .
աւ Էր-ն :

(⁸) Եւ Մատուած ստեղծեց մարդը իր
պատկերին պէս . Մատուցոյ պատկերին
պէս ստեղծեց զանիկայ . արու և էգ ստեղ-
ծեց անոնք : Նոնի . աւ . 27 :

(⁹) Եւ վրանիդ հագէք ան նորը գի-
տութիւնով նորագուած՝ իր Ստեղծողին
պատկերին պէս : Սոլոմ . 7 . 10 : 2 ը

քու թեամբ¹⁰, և բոլոր արարած ներունի վրայ իշխելու արտօնութիւն տալով անոր¹:

Հ. Ի՞նչ է Աստուծոյ նախախնամ մութեան գործերը:

Պ. Աստուծոյ նախախնամութեան գործերն են իր ամենասուրբ, ամենիմաստ² և ամենագոր պահպանութիւնը³ ու կառավարութիւնը իր բոլոր

(¹⁰) Այլ նոր մարդը վրանիդ հագնիք անոր Աստուծոյ պարկէշին պէս ստեղծուած է, արդարութիւնով ու ճշմարիտ սրբութիւնով: Ափեռ. 7, 24:

(¹) Տե՛ս Օ՛ննիդ. ան. 28:

(²) Ո՛վ Տէր յորչափ շատ են քու գործքերդ, անոնց բոլորը իմաստութիւնով ըրիր: Սաղ. 87, 24: Տե՛ս նաև Ասայ. 17, 29:

(³) Ո՛ր ինքը անոր փառքին լոյսն է, ու անոր էութեանը բուն պատկերը, որ ամէն բան իր զօրութեան խօսքովը կը բռնէ. Աբրա. ան. 3:

արարած ներուն⁴, և անոնց ամէն գործողութիւններուն վրայ⁵ :

Հ . Նախախնամութեան ի՞նչ յատուկ գործ ըրաւ Աստուած մարդուն⁶ անոր ստեղծուած վիճակին մէջ :

Պ . Երբոր Աստուած ստեղծեց մարդը , անոր հետ կենաց ուխտ մը ըրաւ կատարեալ հնազանդութեան պայմանով , ու բարւոյ և չարի գիտութեան ծառէն արգիլեց , մահուան պատիժը սպառնալով⁴ :

(⁴) Տէրը իրեն աթուր երկինքը հաստատեց , ու անոր թագաւորութիւնը ամէնուն վրայ կը տիրէ : Սող. ճի. 19 :

(⁵) Չէ՞ որ երկու ճնճղուկ մէկ ստակի կը ծախուին , և անոնցմէ մէկը գետինը չի նար առանց ձեր հօրը : Բայց ձեր գլխուն բոլոր մաղերն ալ համբուած է : Սող. Ժ. 29 , 30 :

(⁶) Բարւոյ ու Չարի գիտութեան ծառէն չըլլայ որ ուտէք . քանզի որ որ՝ որ ուտէք անկէջ անշուշտ պիտի մեռնիք : Օւննդ. Բ. 17 : Տե՛ս Ովէտայ . ի. 7 :

Հ . Մեր առաջին ծնողքը իրենց ստեղծուած վիճակին մէջը մնացի՞ն :

Պ . Մեր առաջին ծնողքը բուն իրենց ազատ կամացը տէրն ըլլալով՝ մեղանչեցին Մատուծոյ դէմ, և ինկանան վիճակէն՝ որուն մէջ ստեղծուեցան⁷ :

Հ . Ի՞նչ է մեղքը :

Պ . Մեղքը Մատուծոյ օրէնքին ս

(7) Լա տեսաւ կինը, որ ծառը աղէկ էր ուտելու, ու աչքի հաճելի տեսնելու. ու տեսնելու ժամանակը գեղեցիկ. ու առաւանտը պառուղէն ու կերաւ. ու իր էրկանը տուաւ իր հետը ու կերան, և երկուքին աչքն ալ բացուեցան, ու գիտցան օր մերկ էին. ու պահուրտեցան Մ. դամ ու իր կինը Տէր Մատուծմէ՝ գրախտին ծառերուն մէջ : ... Լա Տէր Մատուծ ըսաւ կնոջը, առ ի՞նչ բրիր, ու ըսաւ կինը, ()ձը զիս խաբեց ու կերայ : Օ՛ննդ . 7 . 6 , 7 , 8 , 13 : Տէ՛ս նաև ք Վրէ՛ն . Ժ ա . 3 :

և իցէ կերպով ճնմանիլ՝ կամ անոր
չ՛նազանդիլ է՞ :

Ն . Ի՞նչ է ան մեղքը որով մեր
առաջին ծնողքը ինկան ան վիճակէն ,
որուն մէջ ստեղծուեցան :

Պ . Ըն մեղքը՝ որով մեր առաջին
ծնողքը ինկան ան վիճակէն՝ որուն մէջ
ստեղծուեցան , արդեւ լեալ պտուղէն
իրենց ուտելն էր :

Ն . Բոլոր մարդկային ցեղը Մ. դամին
առաջին յանցանքովը ինկա՞ն մի :

Պ . Մ. դամին հետ եղած ուխտը չէ
թէ միայն իրեն համար , հապա նսե
իր զաւկըններուն համար ըլլալով , բնա-
կան ծննդով՝ իրմէն յառաջ եկած
բոլոր մարդկային ցեղը մեղանչեցին

(¹) Մ. մէնքը մեղք գործեցին և Մ. սաու-
ճոյ փառքէն պակսեցան : Լուսն . 7 . 23 :
Ս. Ն. զ. ք. օրէնքին դէմ է : Կ . 3 . 4 :
Տէ . նսե . Գաղ . 7 . 10 — 12 :

(²) Բոլոր մարդոց ցեղը մէկի մը արխ-
նէն ըրաւ : Գաղթ . 17 . 26 :

իրմով, ու իր առաջին յանցանքովը
ինկան իրեն հետ¹⁰ :

Հ. Աղամին իյնալը ի՞նչ վիճակի
մէջ ձգեց մարդկային ցեղը :

Պ. Անոր իյնալը մեղաց ու թշուա-
ռութեան վիճակի մէջ ձգեց մարդկա-
յին ցեղը¹ :

Հ. Ո՞ւր կրկայանայ ատ վիճա-
կին մեղանչականութիւնը, որուն մէջ
մարդը ինկաւ :

Պ. Ատ վիճակին մեղանչականու-

(¹⁰) Տայց; Տարւոյ ու Չարի գիտու-
թեան ծառէն չըլլայ որ ուտէք, քանզի որ
օր՝ որ ուտէք անկէց անշուշտ պիտի մեռնիք :
Օւննդ. ք. 17 : Բողոքարէ Հոռոյն. Ե. 12էն
Ֆին. 20 համար, ու Խ Կորնթ. ԺԵ. 21, 22 :

(¹) Այսին զի ինչպէս որ մէկ մարդէ մը
մեղքը աշխարհք մտաւ, և ան մեղքէն մահը,
ու անանկ ամէն մարդոց վրայ տարածուե-
ցաւ մահը, որ անով ամէնքը մեղանչեցին :
Հոռոյն. Ե. 12 : Այսին զի ան ամէնը որ օ-
րէնքին գործքերէն են՝ անէծքի տակ են. ո-
րովհետեւ զրուած է թէ՛ Անիծեալ ըլլայ

Թիւնը՝ որուն մէջ մարդը ինկաւ, կը կայանայ Ադամին առաջին մեղացը պատժապարտութեանը մէջ՝, սկզբնական արդարութեան պակասութեանը մէջ, և իր բոլոր բնութեան ապականութեանը մէջ՝, որոնք որ հասա-

ամէն մարդ՝ որ օրէնքին դիւրքը գրուածներուն ամենուն մէջ չկենար բոլորը կատարելու: Գաղ. Գ. 10:

(2) Այսան զի ինչպէս որ մէկ մարդէ մը մեղքը աշխարհք մտաւ, և ան մեղքէն մահը. ու անանկ ամէն մարդոց վրայ տարածուեցաւ մահը, որ անով ամէնքը մեղանչեցին: . . . մէկուն մեղքովը բոլոր մարդոց դատապարտութիւն էր. . . . մէկ մարդուն անհնաշանդութիւնովը շատերը մեղաւոր եղան: Հռոմ. Ե. 12—19: Տէս նոսնաւ Կորն. Ժ. 22:

(3) Ինչու որ երբ մենք տկար էինք, յարմար ժամանակին՝ Վրիստոս մեզի համար ամբարիշտներու վրայ մեռաւ: Հռոմ. Ե. 6: Ինչպէս որ գրուած է, թէ Վրդար մը չկայ՝ ոչ մէկ հատ մը. և մէկը չկայ՝ որ հասկընայ, և մէկը չկայ՝ որ Վստուած փնտրուէ: Վ. մէն-

բակորէն սկզբնական մեղք կը կոչուին . բոլոր ներգործական մեղքերուն հետ մէկ տեղ , որ անկէց առաջ կուգայ⁴ :

Հ . Ի՞նչ է ատ վիճակին թըշուառութիւնը՝ որուն մէջ մարդը ինկաւ :

քը մոլորեցան մէկանց անշահցան . մէկը չկայ որ բարի բան ընէ . և բնաւ մէկ հատ մըն ալ չկայ , ԼՁ : Հռոմ. Գ . 10 — 20 : Եւ դուք որ ձեր մեղքերուն և յանցանքներուն մէջ մեռած էիք՝ ինչպէս յիշուած էր , ԼՁ : Եփ. Բ . 1 , 2 , 3 : Պատճառն որ մարմնաւոր խորհուրդը Մատուծոյ դէմ թշնամութիւն է . որ Մատուծոյ օրէնքին չնազանդիր , մանաւանդ չկրնար ալ : Ասն զի մարմինով եղողները Մատուծոյ հաճոյ չեն կրնար ըլլալ : Հռոմ. Ը . 7 , 8 : Եւ Տէր Մատուած տեսաւ , թէ մարդիկներու դէշութիւնները շատցան երկրի վրայ . ու ամէն մարդ չարութիւն կը խորհէր իր սրտին մէջ ամէն օր : Օսն. Գ . 5 :

(⁴) Մէն մէկը կը փորձուի՝ իր ցանկութիւններէն քաշուած ու խարուած . անկէ ետե ցանկութիւնը որ կը յղանայ՝ մեղք կը

Պ. Բոլոր մարդկային ցեղը իրենց իյնալովը Մատուծոյ հետ ունեցած հարդութիւննին կորսնցուցին⁽⁵⁾ ; անոր բարկութեանը ու անէծքին տակը ինկան⁽⁶⁾ , և այնպէս ենթակայ եղանաս անցաւոր կենաց բոլոր թշուառութիւններուն⁽⁷⁾ և մահուան⁽⁸⁾ ու

7983
41440-68

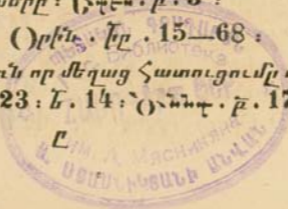
ծրնի . և մեղքը որ կատարուի մահ կրծնի : Յով. ան. 14, 15 : Ինչու որ՝ սիրտէն կելլեն չար խորհուրդները , սպաննութիւնները , շնութիւնները , պոռնըկութիւնները , գողութիւնները , սուտ վկայութիւնները , հայհոյութիւնները : Մատ. ԺԵ. 19 :

⁽⁵⁾ Եւ լսեցին Տէր Մատուծոյ պտըտելու ձայնը դրախտին մէջ իրիկունը , պահուրտեցան Մդամ ու իր կինը Տէր Մատուծմէն դրախտին ծառերուն մէջը : Օննդ . 7 . 8 :

⁽⁶⁾ Եւ բուն բարկութեան որդիք էինք ինչպէս ուրիշները : Եթե . ք . 3 :

⁽⁷⁾ Տես . ք () թիւ . Իը . 15—68 :

⁽⁸⁾ Պատճառն որ մեղաց հատուցումը մահ է : Հատ. 7 . 23 : Ե . 14 : Օննդ . ք . 17 :

նաև դժոխքին ցաւերուն յաւիտեան⁽⁹⁾ :

Է . Թողընց Մատուած բոլոր մարդկային ցեղը կորսուելու , ան մեղաց ու Թշուառութեան վիճակին մէջ :

Պ . Մատուած բոլոր յաւիտենականութենէն իր միայն բարի հաճութեամբը ընտրած ըլլալով մէկ քանիները յաւիտենական կեանքը ժառանգելու համար⁽¹⁰⁾ , շնորհաց ուխտ մը ըրաւ՝ զանոնք մեղաց ու Թշուառութեան վիճակէն ազատելու՝ և Ֆրկիչով մը փրկութեան վիճակին մէջ բերելու համար⁽¹⁾ :

⁽⁹⁾ Արոնք պիտի պատժուին յաւիտենական սատակումով՝ Տէրոջը երեսէն ու անոր զօրութեան փառքէն : ք ԹԷՍՍՊ . Կ . 9 : Գեհեանը երթալ ուր որ անոնց որդը չմեննիր ու կրակը չմարիր : Մարկ . Թ . 42, 43 :

⁽¹⁰⁾ Ինչպէս որ Մատուած մեզ բարկութե համար չգրաւ , հապա կենդանութեամբ փրկուելու մեր Տէր Հիսուս Վրիստոսի ձեռքովը : Կ ԹԷՍՍՊ . Ե . 9 :

⁽¹⁾ Բայց երբոր մեր Փրկիչ Մատուծոյն

ձ. Ո՞վ է Լստուծոյ ընտրածներուն
Փրկիչը :

Պ. Լստուծոյ ընտրածներուն Փրկիչը
միայն Յիսուս Քրիստոս է (2), որ Լս-

քաղցրութիւնը ու մարդասիրութիւնը յայտ-
նի եղաւ, չէ թէ արդարութեան գործքերէն
որ մենք ըրինք, հապա իր ողորմութիւնովը
մեզ փրկեց նորէն ծնանելու աւազանին ձեռ-
քովը՝ ու Սուրբ Հոգիին նորոգելովը, որ
մեր վրայ լեցուց առատօրէն Յիսուս Քրի-
ստոս մեր Փրկիչին ձեռքովը, որ շնորհքով
արդարացած՝ յաւիտենական կեանքին յու-
սովը ժառանգ ըլլանք : Տե՛ս. ք. 4—7 : Գաղ. 21 :
Հռոմ. 8. 20—22 :

(2) Քրիստոս մեզ ծախու առաւ օրէնքին
հետեւ. Գաղ. ք. 13 : Գու՛ն մեզ ծախու
առ իր Լստուծոյ արիւնովը : Յայտ. 6. 9 : Լսու-
րիչ մեզով մը փրկութիւն չկայ : Գաղ. ք. 12 :
Լսու՛ ստիկայ է ան վկայութիւնը, որ Լստ-
ուած մտքը յաւիտենական կեանք տուաւ,
ու աս ան կեանքն է՝ որ իր Որդւոյն մէջն է :
Լսն որ Որդին կրնգունի՝ կեանքն ալ կրն-
գունի : Մատթ. 11, 12 : Ինչու որ՝ Լստ-
ուած անանկ սիրեց աշխարհ, սրնչա որ րը

տուժոյ յաւիտենական Որդին ըլլալով՝
մարդ եղաւ (3), և այնպէս Մատուած ու
մարդ էր՝ և միշտ այնպէս կրմնայ, եր-
կու տարբեր բնութիւններով (4), ու
մէկ անձով յաւիտեան (5):

միածին Որդին տուաւ, որ ամէն ո՛վ որ ա-
նոր հաւատայ՝ չկորսուի, հապա յաւիտենա-
կան կեանքը ընդունի: Հօհ. 7. 16: Ինչու
որ մէկ Մատուած մը կայ, ու մէկ միջնորդ
մը Մատուծոյ ու մարդոց մէջը՝ Հիսուս Քրի-
ստոս մարդը: Ծ. Տ. 1. 5:

(3) Բայց երբոր ժամանակը լեցուեցաւ,
խրկեց Մատուած իր Որդին՝ որ կնիկէ մը
եղաւ: Գ. 1. 4:

(4) Ինչու որ՝ ան որ քեզմ չէր հաւատար
սուրբ է, ու Մատուծոյ Որդի պիտի ըսուի:
Գ. 1. 35:

(5) Իրենցն էն նահապետները, իրենցմէ
էիտ Քրիստոսը չէր հաւատար, որ
ինքն է ամէնուն վրայ Մատուած օրհնեալ
յաւիտեանս. ամէն: Ծ. Տ. 5: Ինչու
նա չէր հաւատար, որ ան
բոլոր լեցունութիւնը՝ մարմնապէս: Գ. 1.
9:

Հ. Վրբխատոս¹ Լստուծոյ Որդին ըլլալով, ինչպէս մարդ եղաւ :

Պ. Վրբխատոս Լստուծոյ Որդին² մարդ եղաւ, ճշմարիտ մարմին⁽⁶⁾ ու բանական հոգի⁽⁷⁾ իր վրան առնելով, Սուրբ Հոգիին զօրութեամբը Աոյս Սարխամին⁽⁸⁾ արդանդը յղանալով, և

(6) Ուստի որովհետեւ զաւակները արինն ու մարմինին հաղորդ եղան, ինքն ալ մերձաւորութիւնովը անոնց հետ կցուեցաւ : Եբր. ք. 14 : Եւ Բանը մարմին եղաւ, ու մեր մէջը բնակեցաւ : Յօհ. ւ. 14 :

(7) Իմ անձս մեռնելու չափ տրտում է : Սարգ. իղ. 38 :

պիտի ծնանիս, և անոր անունը Յիսուս պիտի դնես : Հոգին Սուրբ պիտի գայ քեզի, ու Բարձրելոյն զօրութիւնը քու վրայ հովանի պիտի ըլլայ. ինչու որ՝ ան որ քեզմէ պիտի ծնանի՝ սուրբ է, ու Լստուծոյ Որդի պիտի ըսուի : Անիկներուն մէջը օրհնեալ ես դուն, և օրհնեալ է քու փորիդ պտուղը : Սարգ. ւ. 31, 35, 42 : Խորկեց Լստուած իր Որդին ու շուտ և եղաւ : Ղապ. 7. 4 :

անկէց ծնանելով առանց մեղաց (9) :

Ը. Ի՞նչ պաշտօն կը կատարէ Վրբիստոս մեր Փրկիչը ըլլալու համար :

Պ. Վրբիստոս մեր Փրկիչը ըլլալու համար՝ մարգարէի (10) , քահանայի (1) , ու

(9) Ինչու որ չէ՛ թէ քահանայապետ մը ունինք՝ որ կարող չըլլայ մեր տկարութեանը հետ մէկտեղ չարչարուիլ . հապա ինքը ամէն կերպով փորձը առած է Տէրէ նման Բայց առանց մեղքի : Եւր. 15 : Այսին զի մեզի ճիշտ ասանկ մէկ քահանայապետ մը կը վայելէր, սուրբ՝ անմեղ՝ անարատ՝ մեղաւորներէն զատուած՝ ու երկինքէն ալ բարձրացած : Եւր. 15, 26 :

(10) Սոսիս մեր հօրերնուս ըսաւ, թէ չէր ճշտուածը ձեզի մէկ մարգարէ մը պիտի հանէ ձեր եղբայրներէն՝ ինծի պէս, անոր մօտիկ ըրէք ամէն կերպիւ ի՞նչ որ ձեզի խօսի : Պ. 22 : Ղ. 18, 21 : Եւսիկայ է ան ճշմարիտ մարգարէն որ աշխարհ պիտի գար : Յօհ. 14 :

(1) Ինչանկ ալ Վրբիստոս չէ՛ թէ իր անձը մեծարեց քահանայապետ ըլլալու, հա-

Թագաւորի ⁽²⁾ պաշտօններ կըկատարէ
 Թէ իր խոնարհած՝ և Թէ իր բարձրա-
 ցած վիճակին մէջ :

Ն . Ինչպէս Վրիստոս մարգարէի
 պաշտօն կըկատարէ :

Պ . Վրիստոս մարգարէի պաշտօն
 կըկատարէ, մեր փրկութեանը վերա-
 բերեալ Աստուծոյ կամքը ⁽³⁾ մեզի

պա ա՛ն որ իրեն զրուցեց՝ Թէ Ղուծն իմ
 Որդիս ես, ես քեզ ասօր ծնայ : Ինչպէս
 ուրիշ Գրք մըն ալ կըսէ . Ղուծն յաւիտեան
 քահանայ ես Աստուծոյ կարգին պէս :
 Եւր . Ե . 5, 6 :

⁽²⁾ Իսէք Սիօնի աղջը ըկանը . ահա՛ քու
 Թագաւորդ քեզի կուգայ, հեզ և իշուն
 վրայ հեծած՝ ու իշուն աւանակին վրայ :
 Սաբա . իմ . 4, 5 : Ասա՛քքի՛ դուն ես
 Աստուծոյ Որդին, դուն ես Եսրայէլի Թա-
 գաւորը : Յօհ . ւ . 49 :

⁽³⁾ Ալ ինքը մէկ քանին տուաւ առաքեալ-
 ներ, մէկ քանին մարգարէներ, մէկ
 քանին աւետարանիչներ, մէկ քանին
 հովիւներու վարչապետներ, սուրբերուն

յայտնելով⁽⁴⁾ իր խօսքովը⁽⁵⁾ ու շնորհովը⁽⁶⁾ :

Շ . Ի՞նչպէս Վրիստոս քահանայի պաշտօն կը կատարէ :

Պ . Վրիստոս քահանայի պաշտօն կը կատարէ , Լստուածային արդարու-

հաստատութեանը համար , պաշտամունքին գործքին համար , Վրիստոսի մարմինին շինութեանը համար , մինչև որ ամեննիս ալ հասնինք հաւատքին միաբանութեանը ու Լստուծոյ Որդին ճանչնալու . կատարեալ մարդ ըլլալու՝ Վրիստոսի լրման հասակին չափը ունենալու : Լք՛է՛ . 7 . 11—13 :

(⁴) Սէկը բնաւ չտեսաւ զԼստուած , բայց միածին Որդին որ շօրը ծոցն է , անիկայ պատմեց : Հօհ . ան . 18 : Հատ կերպերով ու շատ օրինակներով առաջուց Լստուած խօսեցաւ մեր հայրերուն հետ մարգարէներով . աս ետքի օրերս իր Որդւովը մեր հետը խօսեցաւ : Լք՛ր . ան . 1 , 2 :

(⁵) Եւ հաշտութեան խօսքը մեր մէջը դրաւ : Թ՛ կորնի . Ե . 19 :

(⁶) Բայց մտիթարիչ Սուրբ շոգին՝ որ

Թիւնը լեցունելու՝ ⁽⁷⁾ ու մեզ Մատուծոյ
 հետ հաշտեցունելու ⁽⁸⁾ համար իր մէկ
 անգամ ինքզինքը զոհ մատուցանելովը
⁽⁹⁾ և շարունակ մեզի համար բարեխօ-
 սուԹիւն ընելով ⁽¹⁰⁾ :

Հայրը իմ անունովս պիտի խրկէ, անիկայ
 ձեզի բոլորը պիտի սորվեցնէ : { } օհ . Ժ Կ . 26 :

⁽⁷⁾ Եւ անիկայ մեր մեղքերուն քաւուԹիւն
 է : Ինչ { } օհ . Ժ . 2 : Ար ինքը ողորմած ըլլայ
 ու հաւատարիմ քահանայապետ Մ-
 տուծոյ կողմէն, ժողովրդին մեղքերը քա-
 ւելու համար : Եբ . Ժ . 17 :

⁽⁸⁾ Եւ երկուքն ալ մէկ մարմին էրած
 հաշտեցունէ Մատուծոյ հետ իր խաչովը :
 Եբ . Ժ . 16 :

⁽⁹⁾ Բայց ահա հիմայ մէկ անգամ մը ան
 դարերուն վերջը իր անձին պատարագովը
 յայտնուեցաւ մեղքը մէկ դի ձգելու հա-
 մար : Եբ . Ժ . 26 : Եւ սիրով վարվե-
 ցէք՝ ինչպէս որ Վրիստոս ալ մեղսիրեց, և իր
 անձը մեզի համար մատնեց, պատարագ ու
 զոհ ըլլալով Մատուծոյ անուշ հոտի : Ե-
 բ . Ժ . 2 :

⁽¹⁰⁾ Ուստի բոլորովին կենդանի ալ ընե-
 4
 Ը

Հ. Ի՞նչպէս Վրիստոս թագաւորի պաշտօն կը կատարէ :

Պ. Վրիստոս թագաւորի պաշտօն կը կատարէ, մեզ իրեն հնազանդեցունելով՝⁽¹⁾ մեզ կառավարելով ու պաշտպանելով՝⁽²⁾ և իր ու մեր բոլոր թշնամիները նուաճելով ու յաղթելով⁽³⁾ :

Ըստ կարող է անոնք որ իրմով Աստուծոյ կուգան. որովհետեւ ինքը միշտ կենդանի է անոնց համար բարեխօս ըլլալու : Եւր . Է . 25 :

(1) Երկուրորդ քու զօրութեանդ օրը յօժարակամ պիտի ըլլայ սուրբ զարդարանքով : Սաղմ . ԾԺ . 3 : Գարժ . Ե . 31 :

(2) Ինչու որ մեր վահանը Տէրօջն է, ու մեր թագաւորը Խորայէլին սուրբինն է : Սաղմ . ԶԺ . 18 :

(3) Ինչու որ անոր պէտք է թագաւորութիւն ընել, մինչեւ որ բոլոր թշնամիները իր ոտքերուն տակը դնէ : Խ Կորնել . ԺԵ . 25 : Սաղմ . ԾԺ :

Հ • Վրիստոսի խոնարհելը ի՞նչ բանի վրայ կրկայանայ :

Պ • Վրիստոսի խոնարհելը կրկայանայ իր կնիկէ մը ծնած ըլլալուն վրայ, և ան ալ ցած վիճակի մէջ⁽⁴⁾ իր օրէնքի՛ տակ մտնելուն վրայ⁽⁵⁾ իր ասանցաւոր կենաց թշուառութիւններուն⁽⁶⁾ :

(4) Ալ իր առջինեկ որդին ծնաւ, ու լաթով փաթթեց, և դրաւ անիկայ մսուրին մէջը : Վր. 1. ք. 7 : Արովհետեւ դուք գիտէք մեր Տէր Յիսուս Վրիստոսի շնորհքը, որ ինքը ձեզի համար աղքատ եղաւ՝ ան որ հարուստ էր, որ դուք անոր աղքատանալովը հարուստ ըլլաք : Թ. Ար. 2. ք. 9 : Վր. 1. ան. 31 :

(5) Արկեց Մատուած իր Արդին՝ որ կնիկէ մը եղաւ, ու օրէնքին տակը մտաւ : Վր. 1. ք. 4 :

(6) Հապա ես որդ եմ՝ ու մարդ չեմ, մարդկանց մէջը քամահրուած ու ժողովը րդոց մէջը խայտառակ եղած : Սաղ. 1. իք. 6 : Ասայ. 8. 2, 3 : Աբր. 1. 2, 3 : Անատենը Յիսուս անապատը տարուեցաւ

Մատուցոյ բարկուլթեանը՝ ⁽⁷⁾ և խաչին
անիծեալ մահին յանձնառու ըլլալուն
վրայ ⁽⁸⁾ , իր թաղուած ըլլալուն վրայ ,

Հոգիէն՝ Սատանայէն փորձուելու համար
Լճ : Սճ . 1 — 11 : Սճ . 1 — 14 :
Մնոր համար ալ պէտք էր որ անոր բո-
լորովին եղբայրներուն նման ըլլալ : . . .
Ինչու որ ինչ բանով ինքը չարչարուեցաւ՝
փորձը առնելով , կրնայ փորձանաւորնե-
րուն ալ օգնական ըլլալ : Լճ . 17 , 18 : Լճ . 15 : Լճ . 13 .
14 :

(7) Սկզբնայ տրամիլ և հոգալ : Մնատենը
ըսաւ անոնց . Իմ անձս մեռնելու չափ տրո-
տում է : Սճ . ի՛լ . 37 , 38 : Լճ ժամը
իննին Յիսուս մեծ ձայնով մը կան-
չեց՝ ու ըսաւ , Լճ Լճ լամա սաբաթ-
թանի , որ ըսել է՝ Մատուած իմ Մ-
տուած իմ , իս ինչու թողուցիր : Սճ .
ի՛ . 46 : Հճ . 32 :

(8) Որ Մատուցոյ կերպարանքը ունենա-
լով , յափշտակելու Բճ մը չսեպեց Մճ
հաւասար ըլլալ . հապա անձը ունայնացուց

ու քիչ մը ատեն ալ մահուան զօրու
 [Թեանը տակը մնալուն վրայ ⁽⁹⁾ :

Հ . Վրիստոսի բարձրանալը ի՞նչ
 բանի վրայ կը կայանայ :

Պ . Վրիստոսի բարձրանալը կը
 կայանայ իր երրորդ օրը մեռելներէն
 յարու[թիւն աւնելուն վրայ ⁽¹⁰⁾ իր եր-

ծառայի կերպարանք աւնելով՝ մարդոցնը-
 ման ըլլալով . և կերպարանքովը մարդու պէս
 գանդստելով , ինքզինքը խօնարհեցուց՝ մինչև
 մահուան հնազանդ եղաւ , ու ա՛յլ խա-
 չին մահուան : Փ՛լ . 6 , 7 , 8 : Եւ
 Յիսուսը ծեծելով ձեռքերնին տուաւ՝ որ
 խաչուի : Ստեփ . ԻԷ . 26 : Յ՛ . ԺԺ .
 34 : Ղ . ԻԷ . 63 , 64 :

⁽⁹⁾ Ինչու որ՝ ինչպէս Յովնան իրեք օր
 իրեք գիշեր կէտ ձուկին փորին մէջն էր .
 ասանկ Արդին մարդոյ պիտի ըլլայ երկրիս
 սրտին մէջը իրեք օր և իրեք գիշեր :
 Ստեփ . ԺԷ . 40 : Սող . ԺԴ . 10 : Ղ . ԻԷ .
 24 , 25 , 26 : Զ . 9 :

⁽¹⁰⁾ Եւ յարու[թիւն առաւ երրորդ օրը՝

կինքը համբառնալուն վրայ ⁽¹⁾, իր շօր
 Լստուծոյ աջ կողմը նստելուն վրայ ⁽²⁾,
 և իր վերջին օրը աշխարհքը դատելու
 համար գալուն վրայ ⁽³⁾ :

շ . Ի՞նչպէս բաժանորդ կրլլանք
 մենք Վրիստոսով ծախու առնուած
 իրկութեանը :

Պ . Մենք Վրիստոսով ծախու առ-

գիրքերուն ըստձին պէս : Կ՝ Լուրն՝ . ԺԵ . 4 :

⁽¹⁾ Լս Տէր Հիսուս ինքը անոնց հետ խօսելէն ետքը երկինքը համբարձաւ : Սուր՝ . ԺԿ . 19 :

⁽²⁾ Լս նստեցուց իր աջ կողմը երկինքին մէջ : Լս՝ . Կ՝ . 20 :

⁽³⁾ Լս Հիսուսը որ ձեզմէն երկինքը համբարձաւ, ասանկ պիպի գոյ ինչպէս որ անկայ տեսաք երկինքը երթալ : Վարձ . Կ՝ . 11 : ԺԵ . 31 : Ինչու որ Վրիստոս ալ անոր համար մեռաւ ու ապրեցաւ, որ առ հասարակ մեռելներուն ու կենդանիներուն իշխէ : շար՝ . ԺԿ . 9 : Ինչու որ անոր պէտք է թագաւորութիւն ընել, մինչև որ բոլոր թշնամիները իր ոտքերուն տակը դնէ : Վ՝ եր-

նուաժ փրկութեանը ⁽⁴⁾ բաժանորդ
կըլանք, Սուրբ Հոգիին անիկայ մեր
մէջը արդեամբ ներգործելովը ⁽⁵⁾ :

ջին թշնամին՝ որ պիտի խափանի, մահն է :
Թ Կրքն՝ . ԺԵ . 25 , 26 :

(4) Եւ անոր շնորհքովը ձրի կարգարա-
նան Յիսուս Վրիստոսով եղած փրկու-
թիւնովը : Հոգիին . ԺԶ . 24 : Սրանով փրկու-
թիւն ունինք մենք իր արիւնին միջնորդու-
թիւնովը : Եւ . 7 : Ս ասն զի Մատուած
անիկայ որ մեզք չէ՛ր գիտէր, մեզի համար
մեղաւոր սեպեց, որ մենք անոր ձեռքովը
Մատուծոյ արգարները եղած ըլլանք : Թ Կր-
քն՝ . Ե . 21 : Ս ասն զի ինչպէս որ մէկ
մարդուն անհնազանդութիւնովը շատերը
մեղաւոր եղան, անանկ ալ մէկուն հնազան-
դութիւնովը շատերը արգար պիտի ըլլան :
Հոգիին . Ե . 19 : Հապա իր արիւնովը մէկ
անգամ մը սուրբ տեղերը մտաւ՝ յաւիտենա-
կան փրկութիւն գտնալով : Եւ . Թ . 12 :

(5) Ինչու որ Մատուած առաջուց մեզ
ընտրեց փրկուելու Հոգիին արբելովը՝ ու
ճշմարտութեան հաւատքովը : Թ Կրքն . Թ .
12 : Ինչու որ Մատուած է՝ որ ձեր մէջը

Հ . Սուրբ Հոգին Վրիստոսով
Ծախու առնուած փրկութիւնը ի՞նչ
պէս կրնէր գործէ մեր մէջը :

Պ . Սուրբ Հոգին Վրիստոսով ծա-
խու առնուած փրկութիւնը մեր մէջը
կրնէր գործէ մեր ներսիդին հաւատքը
հաստատելով⁽⁶⁾ , ու անով մեզ Վրիս-
տոսի հետ միաւորելով մեր իսկական

կրօնը կամելու ու ընելու իր հաճու-
թեանը համար : Փիլիպ . ք . 13 : Այն նոր
մարդը վրանիդ հագնիք , ան որ Աստուծոյ
պատկերին պէս ստեղծուած է , արդարու-
թիւնով ու ճշմարիտ սրբութիւնով : Ա-
պ . ք . 24 : Այն թէ արդարութեան գործ-
քերէն որ մենք ըրինք . հապա իր ողորմու-
թիւնովը մեզ փրկեց նորէն ծնանելու ա-
ւազանին ձեռքովը՝ ու Սուրբ Հոգիին նու-
րոզելովը : Տիմ . ք . 5 :

(6) Ասկէ ետև ան հաւատքովը արդա-
րացած ըլլալով . խաղաղութիւն ունինք
Աստուծոյ հետ՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Վր-
րիստոսի ձեռքով : Հռոմ . ք . 1 : Այն որ
գուք չտեսաք՝ ու սիրեցիք , որ անիկայ հի-

կոչուամովը (7) :

Հ . Ի՞նչ է իսկական կոչումը :

Պ . Իսկական կոչումը Լստուծոյ
Հոգիին գործն (8) է, որով մեր մեղաւոր ու
թշուառ ըլլալը մեզի իմացունելով (9) ,
մեր միտքերը Վրիստոսի գիտութիւ-

մա չէք տեսնար , բայց հաւատացիք , և
ուրախ էք անպատմելի ու փառաւորեալ
խնդութիւնով : Խ . Պէ . Խ . Խ . 8 :

(7) Այսն զի անոր շնորհքով փրկուած
էք դուք հաւատքով , և այս չէ՛ թէ ձեզմէ
է , հապա Լստուծոյ պարգևն է : Լ . Պէ .
Խ . 8 : Որ Վրիստոս հաւատքով ձեր սրտին
մէջը բնակի : Լ . Պէ . Խ . 17 : Իսկ դուք
Վրիստոսի մարմինն էք , ու անոր անդամնե-
րէն անդամներ : Հաւատարիմ է Լստուած ,
որ իրմով դուք կանչուեցաք հաղորդ ըլլալու
իր Որդւոյն մեր Տէր (Յիսուս Վրիստոսին :
Խ . Պէ . Խ . Խ . 9 :

(8) Որ մեզ փրկեց , ու սուրբ կոչումի մը
կանչեց : Խ . Տէ . Խ . Խ . 9 :

(9) Այլ ինքը որ գայ՝ աշխարհը պիտի
յանդիմանէ մեզքերուն համար : Յ . Խ .

նովը լուսաւորելով ⁽¹⁰⁾ , և մեր կամքե-
րը նորոգելով ⁽¹⁾ , կը համոզէ ու կը կա-
րողայունէ ⁽²⁾ մեզ Աւետարանին մէջ
ձրխապէս մեզի ընծայուած ⁽³⁾ ճիտուս
Վրիստոսը գրկել և ընդունել :

Հ . Անոնք որ խկապէս կոչուած են,
ի՛նչ պարզեմերու մասնակից կըլլան
աս անցաւոր կենաց մէջ :

Պ . Անոնք որ խկապէս կոչուած
են՝ աս անցաւոր կենաց մէջ մաս-

ԺՂ . 8 :

⁽¹⁰⁾ Ինչու որ ինքը իմնէս պիտի առնէ՝ և
ձեզի պատմէ : Յօ՛ւ . ԺՂ . 14 :

⁽¹⁾ Այլ իմ հոգիս ձեզի պիտի տամ . ու
իմ արգարու թեանս մէջը քալէք, ու իմ իրա-
ւունքներս պահէք . ու ընէք անոնք : Աղէ՛լ .
ԼՂ . 27 :

⁽²⁾ Այլ կը չկրնար ինծի դալ՝ թէ որ իս
խրկող Հայրը անիկայ չքաշէնէ , որ ես
անոր յարութիւն կուտամ ետքի օրը :
Յօ՛ւ . Ղ . 44 :

⁽³⁾ Այլ ան որ կուզէ կենաց ջուրը ձրի
առնել՝ թող գայ : Յոյր . իբ . 17 :

նակից կըլլան արդարութեան ⁽⁴⁾ ; որդեգրութեան ⁽⁵⁾ ; սրբութեան ⁽⁶⁾ ; և ան ամէն պարզէններուն ; որոնք կամ ասոնց ընկերներն են կամ ասոնցմէ յառաջ կուգան ⁽⁷⁾ :

Հ . Ի՞նչ է արդարութիւնը :

Պ . Արդարութիւնը Աստուծոյ ձրի շնորհացը մէկ զործն ⁽⁸⁾ է ; որով ինքը

⁽⁴⁾ Եւ որոնք որ կանչեց՝ նաև արդարացուց անոնք : Հռոմ. 8 . 30 :

⁽⁵⁾ Առաջուց ինքը մեզ սահմանեց իրեն որդեգիր ըլլալու () իսուս Վրիստոսի ձեռքովը : Եբր. 1 . 5 : Հասկա որդեգիր ըլլալու հոգին առիք , որ անով կը կանչենք (Աքթայ) հայր : Հռոմ. 8 . 15 :

⁽⁶⁾ Ինչու որ անկէց էք զուք Վրիստոս () իսուսի ձեռքով , որ ան մեզի Աստուծմէ իմաստութիւն՝ արդարութիւն՝ օւ սրբութիւն և վրկութիւն եղաւ : Թ. 1 . 30 :

⁽⁷⁾ Ամէն բան ձերն է : Թ. 1 . 22 :

⁽⁸⁾ Եւ անոր շնորհքովը ձրի կարգարա-

մեր բոլոր մեղքերը կրներէ (9) , և իր առջևը մեզ արդարներու պէս կրնգունի (10) ուրիշ բանի համար չէ՛ բայց միայն մեզի ընծայուած Վրիստոսի արդարութեանը համար (1) , որ ան ալ միայն հաւատքով ընդունած է (2) :

Հ . Ի՞նչ է որդեգրութիւնը :

Պ . Որդեգրութիւնը Մատուցոյ ձրի

նան Յիսուս Վրիստոսով եղած փրկութիւնովը : Հոգի . ք . 24 :

(9) Որ անով փրկութիւն ունինք մենք իր արիւնին միջնորդութիւնովը , մեր մեղքին թողութիւն : Վրի . ան . 7 :

(10) Այսին զի Մատուած անիկայ՝ որ մեղք չէր գիտէր , մեզի համար մեղաւոր սեպեց . որ մենք անոր ձեռքովը Մատուցոյ արդարները եղած ըլլանք : Ի Վրի . Ե . 21 :

(1) Այսին զի ինչպէս որ մէկ մարդուն անհնազանդութիւնովը շատերը մեղաւոր եղան , անանկ ալ մէկուն հնազանդութիւնովը շատերը արդար պիտի ըլլան : Հոգի . Ե . 19 :

(2) Մարդը հաւատքով կարգարանայ

շնորհացը մէկ գործն է ⁽³⁾ , որով Մատուծոյ որդւոցը թուոյն մէջ կընդունուինք , ու անոնց բոլոր արտօնութիւններուն հազորդ կըլլանք ⁽⁴⁾ :

Ն . Եւնչ է սրբութիւնը :

Պ . Արբութիւնը Մատուծոյ ձրի շնորհացը գործն է ⁽⁵⁾ , որով կընորոգուի մեր բոլոր մարդը Մատուծոյ պատկերին պէս ⁽⁶⁾ , ու օր ըստ օրէ աւելի

առանց օրէնքին գործքերուն : Նորոյն . 7 . 28 :

⁽³⁾ Տեսէք՝ Նայրը ինտոր սէր շնորհեց մեզի , որ մենք Մատուծոյ որդիք ըսուինք : Ինչ . 7 . 1 :

⁽⁴⁾ Եւ թէ որ որդիք , ուրեմն ժառանգներ . Մատուծոյ ժառանգներ՝ ու Քրիստոսի ժառանգակիցներ : Նորոյն . 7 . 17 :

⁽⁵⁾ Մատուած առաջուց մեզ ընտրեց փրկուելու՝ յոգիին սրբելովը՝ ու ճշմարտութեան հաւատքովը : Ինչ . 7 . 13 : Ինչու որ Մատուած է՝ որ ձեր մէջը կը յաջողէ կամելը ու ընելը իր հաճութեանը համար : Փիլիպ . 7 . 13 :

⁽⁶⁾ Եւ նոր մարդը վրանիդ հագնիք , ուն

կրկարողանանք (1) մեռնելու դէպի մեզքը , և կենդանի ըլլալու դէպի արդարութեան :

Հ . Ի՞նչ են ան պարզեաները՝ որ աս անցաւոր կենաց մէջ արդարութեան՝ որդեգրութեան և սրբութեան ընկերներն են , կամ անոնցմէ կը բըղխին :

Պ . Ի՞նչ պարզեաները՝ որ աս անցաւոր կենաց մէջ արդարութեան՝ որդեգրութեան և սրբութեան ընկերներն են , կամ անոնցմէ կը բըղխին , են Մատուծոյ սիրոյն ստուգութիւնը , խղճմտանքին խաղաղութիւնը (2) , Առերբ Հոգիով

որ Մատուծոյ պատկերին պէս ստեղծուած է արդարութիւնով ու ճշմարիտ սրբութիւնով : Եփեւ . 7 . 24 :

(1) Եւսեբէք մեր Տէր և Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի շնորհովը ու գիտութիւնովը : Ի Պէր . 7 . 18 :

(2) : Եսկէ ետեւ ան հաւատքովը արդարացած ըլլալով , խաղաղութիւն ունինք

եղած ուրախութիւնը ⁽⁹⁾ , շնորհաց ա-
ճումը , և անոր մէջ մինչև ցլտխճան
յարատեութիւնը ⁽¹⁰⁾ :

Հ . Ի՞նչ պարզեւներ կընդունին հա-
ւատացեալները Վրիտանիայ իրենց
մահուան ատենը :

Պ . Հաւատացեալներուն հոգիները
իրենց մահուան ատենը կատարեալ

Երտուծոյ հետ՝ մեր Տէրօջը Հիսուս Վրիտ-
անոսի ձեռքով : Լուսն : Ե . 1 :

⁽⁹⁾ Ար անկիայ հիմա չէք տեսնար ,
բայց հաւատացիք , և ուրախ էք անորա-
մէջի ու փառաւորեալ խնդութիւնով : Կ
Պ . Կ . 8 :

⁽¹⁰⁾ Երգարներուն ճաճան արեւին լու-
սին պէս է , որ պայծառ կըրիայլէ օրուան հա-
տարակ ատենը : Լուսն . 7 . 18 : Եւ բա-
նին վրայ յոյս ունիմ՝ թէ ան որ ձեր մէջը
բարեգործութիւն սկսեցնէ , մինչև Հիսուս
Վրիտանոսի օրը կըկատարէ : Փիլիպ .
Կ . 6 : Աւ որոնք որ առաջուց հրաւի-
րեց , նաև կանչեց անոնք . և որոնք որ
կանչեց՝ նաև արգարացուց անոնք . և ո-

կըլան սրբութեամբ (1), և անմիջապէս կանցնին փառաց մէջ կրմտնան (2), ու անոնց մարմինները տակաւին Վրիստոսինը բլլալով՝ կըհանգստանան իրենց գերեզմաններուն մէջը մինչև յարութեան օրը (3) :

Հ. Ի՞նչ պարզեաներ կընդունին հաւատացեալները Վրիստոսէն՝ յարութեան օրը :

րոնք որ արդարացուց, նաև փառաւորեց անոնք : Հ. Ի. 30 :

(1) Եւ արդարներուն հոգիներուն՝ որ կատարուեր են : Եբ. ԺԷ. 23 :

(2) Յիսուս ալ ըսաւ անոր. Իրա՛ւ կըսեմքեզի. Գուն այսօր իմ հետս գրախտին մէջը պիտի բլլաս : Գ. Ի. 43 : Երկու կողմանէ ալ նեղութիւն ունիմ ելելու ու Վրիստոսի հետ բլլալու փափաքիլը էմբըք աղէկ կըսեպեմ : : Փ. Ե. 23

(3) Ընանկալ Ըստուած Յիսուսով նընջեցեալները պիտի բերէ անոր հետ : Վրիստոսով մեռեալները առաջ յարութիւն պիտի առնեն : Ի. Ժ. 13, 15 :

Պ . Յարուժեան օրը հաւատա-
ցեալները փառքով յարուժին առած
ըլլալով՝ ⁽⁴⁾ իրենց արդարացած և ըն-
դունուած ըլլալը յայտնապէս պիտի հը-
րատարակուի ⁽⁵⁾ , և կատարելապէս
պիտի օրհնուին Մատուծոյ լեցուն վա-
յելչութիւնովը ⁽⁶⁾ յաւիտեանս յաւիտե-
նից ⁽⁷⁾ :

⁽⁴⁾ Մնարգութիւնով կրցանուի , ու
փառքով յարուժին կառնէ : Ծ Արն՝ .
ԺԵ . 43 :

⁽⁵⁾ Մէջ որ մարդոց առջև իս կրգաւանի,
ես ալ անիկայ կրգաւանիմ իմ շօրս առ-
ջևը՝ որ երկինքն է : Մատու . Ժ . 32 :

⁽⁶⁾ Մն բաներո որ աչք չէ՛տեսեր՝ և ա-
կանջ չէ՛ լսեր , ու մարդու սրտին մէջ չէ՛
լինկեր , Մատուած իր սիրելիներուն պատ-
րասեց : Ծ Արն՝ . Թ . 9 :

⁽⁷⁾ Եւ անանկ ամէն իժիր Տէրօջը հետ
պիտի ըլլանք : Ծ ԹԵ՛ս . Դ . 16 :

ՏՐ : ԱՍՏՈՒԱԾ ՄԱՐԴԻՆ ԻՆՉ ԸՆԵԼ
ԿԸՊԱՀԱՆՁԷ :

Հ . Ի՞նչ է ան պարտաւորութիւնը
որ Աստուած մարդէն կը պահանջէ :

Պ . Ի՞նչ պարտաւորութիւնը՞ որ Աս-
տուած մարդէն կը պահանջէ, իր յայտ-
նուած կամքին ⁽¹⁾ հնազանդութիւնը
նեղն է :

Հ . Աստուած սկիզբէն ի՞նչ կանոն
յայտնեց մարդոյն, որ անոր նայելով
հնազանդութիւնընէ :

Պ . Ի՞նչ կանոնը՞ որ Աստուած սկիզ-
բէն յայտնեց մարդոյն որ անոր հնազան-

(1) Տէրը քեզմէ ի՞նչ կը խնդրէ . բայց
իրաւունքընել ու ողորմութիւն սիրել .
ու պատրաստ ըլլալ քու Տէր Աստուծոյդ
ետեւէն երթալու : Մկ . 5 . 8 : Աստուծ-
մէ վախցիր . և անոր պատուէրները պահէ՛ .
ինչու որ սա է մարդոց բոլոր պարտաւո-
րութիւնը : Դաւ . ԺԲ . 13 :

դի , բարոյական օրէնքն էր (2) :

Հ . Բարոյական օրէնքը համառօտիւ ի՞նչ բանի մէջ կը պարունակուի :

Պ . Բարոյական օրէնքը համառօտաբար տասը պատուիրանքներուն մէջ կը պարունակուի (3) :

Հ . Տասը պատուիրանքներուն բովանդակութիւնը ի՞նչ է :

Պ . Տասը պատուիրանքներուն բովանդակութիւնն է սիրել մեր Տէր Վստուածը մեր բոլոր սրտովը , մեր բոլոր հոգիովը , մեր բոլոր զօրութիւնովը և մեր բոլոր մտքովը . ու անանկ ալ մեր

(2) Ար կը ցուցնեն օրէնքին գործքերը իրենց սրտին մէջ գրուած՝ իրենց խղճման տանքին վկայութեամբը , և իրենց միտքին դատմամբը իրար յանդիմանելով կամ թէ իրաւունք տալով : Հո՞ւմ . ք . 15 :

(3) Այլ տախտակներուն վրայ՝ առջի գրուածին պէս , լեռանը վրայ կրակին մէջէն Տէրը ձեզի ըսած տասը պատգամները գրեց : ք () րէն . Գ . 4 :

ընկերը մեր անձին պէս ⁽⁴⁾ :

Հ . Ի՞նչ է տասը պատուիրանքներուն յառաջաբանութիւնը :

Պ . Տասը պատուիրանքներուն յառաջաբանութիւնը աս խօսքն է . Եւ եւմ Եւ հօվա քու Եւ տուածդ՝ որ քեզ եզիպտոսի երկրէն՝ ծառայութեան տունէն հանեցի ⁽⁵⁾ :

Հ . Տասը պատուիրանքներուն յառաջաբանութիւնը ի՞նչ կը սորվեցունէ մեզի :

Պ . Տասը պատուիրանքներուն յառաջաբանութիւնը կը սորվեցունէ մեզի,

(4) Ինչ որ Տէր Եւ տուածդ պիտի սիրես քու բոլոր սրտէդ , և քու բոլոր անձէդ , և քու բոլոր միտքէդ : Եւ է մեծը ու առաջին պատուիրանքը : Երկրորդը ասոր նման՝ քու ընկերդ պիտի սիրես քու անձիդ պէս : Եւ երկու պատուիրանքէս կախուած են բոլոր օրէնքները և մարգարէները : Եւրոպ . իբ . 37—40 :

(5) Եւրոպ . ի . 23 : բ () ըն . Է . 6 :

որ Մտուած՝ Տէրը՝ և մեր Մտուածը՝
 ու Փրկիչը ըլլալուն համար պարտաւոր
 ենք բոլոր իր պատուիրանքները պա-
 հել (6) :

Հ . Ո՞րն է առաջին պատուիրանքը :

Պ . Մ ա ա ջ ի ն պատուիրանքը աս է . Ի մ
 առ ջ ի ս ու ը ի շ աստուածներ չսլիտի ու-
 նենաս :

Հ . Ի՞նչ կը պահանջէ առաջին
 պատուիրանքը :

Պ . Մ ա ա ջ ի ն պատուիրանքը կը պա-
 հանջէ մեզէ որ գիտնանք (7) ու խոս-

(6) Մ յ լ և մէք պիտի պաշտենք Տէրը .
 ինչու որ ան է մեր Մտուածը : Յե .
 ի 7 . 18 : Ինչու որ ան է քու Տէրդ ու
 անոր երկրպագութիւնը : Սող . խն . 11 :
 Ինչու որ սուղ գինով ծախուածն ու եցար .
 փառաւորեցէք Մտուած ձեր մարմիննե-
 րուն ու հոգիներուն մէջը , որ Մտուած մէ-
 է : Ի կրիս . 7 . 20 :

(7) Ղ անչցի՛ր քու Հօրդ Մտուածը :
 Ի Սնոյ . ի 9 : Ուրեմն բարեկամ ե-
 ղի՛ր անոր հետ : Յով . ի 21 :

տողանինք թէ Մատուած է միայն ճշմարիտ Մատուածը ⁽⁸⁾ , ու մեր Մատուածը ⁽⁹⁾ , և աս խոստովանութեանը համեմատ իրեն երկրպագութիւն ընենք ⁽¹⁰⁾ , ու զինքը փառաւորենք :

Ն . Ի՞նչ կարգիլէ առաջին պատուիրանքը :

Պ . Առաջին պատուիրանքը կարգիլէ Մատուածոյ ճշմարիտ Մատուած ու մեր Մատուածը ըլլալը ⁽¹⁾ ուրանա

⁽⁸⁾ Գու ես միայն Մատուած : Դ . Թ . 15 :

⁽⁹⁾ Այսին զի աս Մատուածը մեր Մատուածն է յաւիտեանս յաւիտենից : Ապլ . 14 :

⁽¹⁰⁾ Բո՛ւ Տէր Մատուածոյդ երկրպագութիւն ընես , ու միայն անիկայ պաշտես : Ապլ . Դ . 10 :

⁽¹⁾ Ինչպէ՛ս որ բնաւ ալ պատասխան մը չգտնան տալու : Ինչու որ իրենք Մատուած ճանչցան՝ և Մատուածոյ մը պէս չփառաւորեցին : Ապլ . Կ . 20 , 21 :

ը (²) , կամ անոր երկրպագութիւն չընելը և անիկայ չփառաւորելը , և աս երկրպագութիւնը ու փառքը՝ որ մեայն իրեն կը վայելէ , ուրիշ մէկու մը տայը (³) :

Հ . Բուաջին պատուիրանքին մէջն եղած աս խօսքէն «Իմ առջև» ի՞նչ կը սորվինք :

Պ . Բուաջին պատուիրանքին մէջն եղած աս խօսքը «Իմ առջև» կը սորվեցունէ մեզի , թէ Բստուած՝ որ ամեն բաները կը տեսնայ (⁴) , կը նկատէ ուրիշ

(²) Խենդը իր սրտին մէջը ըսաւ թէ , Բստուած չկայ : Սող . Ժ . 1 : Բայց իմ ժողովուրդս մտիկ չըրաւ իմ ձայնիս , ու Խորայէլը զիս չուզեց : Սող . ձ . 11 :

(³) Բնոնք՝ որ Բստուծոյ ճշմարտութիւնը սուտի հետ փոխեցին , հնազանդեցան ու երկրպագութիւն ըրին ստեղծուածներուն և չէ թէ Ստեղծողին , ա՛ն որ յաւիտեան սրհնեալ է , ամէն : Սող . ան . 25 :

(⁴) Բ . չկայ մէկ արարած մը անոր գի-

Լստուած մը ունենալուն մեղքը և շատ կը վշտանայ անոր վրայ ⁽⁵⁾ :

Հ . Ս^oլն է երկրորդ պատուիրանքը :

Պ . Երկրորդ պատուիրանքը աս է .

Կունքեզի փորուած կուռք չպիտի շինես , ոչ ալ վերը երկրնքին մէջ կամ վարը երկրի վրայ կամ երկրին տակի ջուրերուն մէջ եղած բաներու քնաւ մէկ նմանութիւնը . Ընոնց երկրպագութիւն չպիտի ընես , ու զանոնք չպիտի պաշտես . Ինչու որ ես

մայր չերեցած . հապա ամէն բան բաց ու յայանի՛ է անոր աչքին առջևը , որուն հետ որ մեր հաշիւը է : Եբր . 7 . 13 :

(5) Եթէ մեր Լստուածոյ անունը մոռցեր ենք նէ , կամ օտար աստուծոյ ձեռքերնիս երկընցուցեր ենք նէ : Սող . Խ7 . 20 , 21 : Ինծի բարկացուցին իրենց օտար աստուածներովը . ու իրենց գարշելի բաներովը ինծի սրդողցուցին : Թ () Էն . Լթ . 16 :

Տէրը քու Աստուածդ՝ նախանձառ Աստուած եմ՝ որ կը հաստուցանեմ հայրերուն մեղքը որդւոցը վրայ մինչև անոնց երբորդ ու չորրորդ ցեղը՝ որ կատեն զիս . և կողորմիմ անոնց մինչև հազար ցեղը որ կը սիրեն զիս ու իմ պատուիրանքներս կը պահեն :

՝ . Ի՞նչ կը պահանջէ երկրորդ պատուիրանքը :

Պ . Երկրորդ պատուիրանքը կը պահանջէ ընդունել՝ կատարել՝ ու անխառն և ամբողջ պահել ⁽⁶⁾ , ան ամէն պաշտօնները ու կարգադրութիւնները՝ որոնք որ Աստուած կը հրամայէ Աստուածաշունչին մէջ :

՝ . Ի՞նչ բան կարգիլէ երկրորդ պատուիրանքը :

(6) Ամէն բան՝ որ քեզի կը պատուիրեմ ես ասօր , զգուշացիր որ ընես . բան մը չաւելցընես անոր , ու բան մըն ալ չպակսեցընես անկէց : () Ելն . Ժբ . 32 :

Պ . Երկրորդ պատուիրանքը կարգիլէ որ Մատուծոյ երկրպագութիւն չընենք ու եւ իցէ նմանութիւններով⁽⁷⁾ կամ ի' նչ եւ իցէ ուրիշ կերպով՝ որն որ Մատուած չհրամայէր Մատուածաշունչին մէջ⁽⁸⁾ :

Ն . Երկրորդ պատուիրանքը հաստատող իրաւունքները որո՞նք են :

Պ . Երկրորդ պատուիրանքը հաստատող իրաւունքները ասոնք են . թէ Մս-

(7) Եւ մեծ զգուշութիւն ըրէք ձեր անձինքներուն . ինչու որ մէկ նմանութիւն մը չտեսաք ան օրը՝ որ խօսեցաւ Տէրը ձեզի հետ Վորեբ լեւը հրոյ մէջէն : Մնօրէնութիւն մի՛ ընէք . ու ամէն որ եւ իցէ պատկերի նմանութիւնը ձեզի կուռք մի՛ շինէք : () Են . 7 . 15, 16 : բաղդատէ կող . ք . 9 :

(8) Մն բանին վրայ ուրիշ բան չաւելցընէք՝ որն որ ես ձեզի կրպատուիրեմ . ու բան մըն ալ չպակսեցընէք անկէց . պիտի պահէք մեր Տէր Մատուծոյ հրամանը որ ես ձեզի կրպատուիրեմ : () Են . 7 . 2 :

տուած մեր գերագոյն իշխանն է ⁽⁹⁾ : Թէ մենք իր ստացուածը և ժողովուրդն ենք ⁽¹⁰⁾ , և Թէ ինքը նախանձաւոր է իր պաշտօնին համար ⁽¹⁾ :

Հ . Ո՞րն է երրորդ պատուիրանքը :

Պ . Երրորդ պատուիրանքը աս է .
Տէրջը քու Աստուծոյդ անունը դատարկ տեղը բերանդ չպիտի առնես, ինչու որ Տէրը իր անունը դատարկ տեղը բերանը առնողը անմեղ պիտի չսեպէ :

Հ . Ի՞նչ կը պահանջէ երրորդ պատուիրանքը :

⁽⁹⁾ Տէրը մեր հայրն է , Տէրը մեր դատաւորը , Տէրը մեր իշխանը , Տէրը մեր թագաւորը : Ասայ . ԼԳ . 22 :

⁽¹⁰⁾ Ինչու որ ան է մեր Աստուածը , ու մենք անոր արօտին ժողովուրդը , և անոր ձեռքի ոչխարներն ենք : Սաղ . զԵ . 7 :

⁽¹⁾ Այսան զի ուրիշ Աստուածներու երկրորդագուծիւն պիտի չընես . քանզի նախանձօտ անուն ունեցող Տէրը՝ Աստուած

Պ . Երրորդ պատուիրանքը կը պահանջէ որ Մատուծոյ անունը ⁽²⁾, մականուննները , հանգամանքները ⁽³⁾ , կարգադրութիւնները ⁽⁴⁾ , դիրքը ⁽⁵⁾ , ու գործքերը ⁽⁶⁾ , սուրբ կերպով ու յարգութեամբ գործածուին :

Հ . Ի՞նչ բան կարգիլէ երրորդ պատուիրանքը :

Նախանձոտ է : Եւլչ . ԼԴ . 14 :

⁽²⁾ Տէրոջը տուէք անոր անունին փառքը : Սող . ԻԹ . 2 :

⁽³⁾ Սուրբ՝ Սուրբ՝ Սուրբ Տէր Մատուած Մենակալ , որ էր՝ և է , և ան որ պիտի գայ : Յայտ . Դ . 8 :

⁽⁴⁾ Օգուշացի՛ր ոտքերուդ՝ երբոր Մատուծոյ տունը կերթաս , և փոխանակ խենդերուն զոհ՛ը մատուցանելու՝ լսելու մօտեցի՛ր : Ե . 1 :

⁽⁵⁾ Իսոսքը անարգողը՝ կը կորսուի , բայց ապուստուրանքէն վախցողը՝ վարձք կառնէ : Մատ . ԺԴ . 13 :

⁽⁶⁾ Տէր Մատուած Մենակալ՝ քու գործքերդ շատ մեծ ու զարմանալի են , քու

Պ . Երբորդ պատուիրանքը կարգի-
լէ ան ամէն բանին պղծելը կամ չարա-
չար կերպով գործածելը , որով Լս-
տուած ինքզինքը մարդոց կըճանչ-
ցունէ (7) :

՝ . Ի՞նչ իրաւունքով կը հաստա-
տուի երբորդ պատուիրանքը :

Պ . Երբորդ պատուիրանքը հաստա-
տող իրաւունքը ան է , որ աս պատուի-
րանքը չբւնողները թէպէտև մարդոց-
մէ եղած պատիժէն ազատին՝ բայց մեր
Տէր Լստուածը պիտի չթողու անոնք

ճանապարհներդ արդար ու ճշմարիտ են՝ ո՛վ
թագաւոր ամէն ազգերուն : Յայտ . ԺԵ . 3 :

(7) Լս Լստուածոյդ անունը չպղծես : Կ՛ր .
ԺԸ . 21 : Երգում չընէք , ո՛չ երկինքի վրայ
ոչ երկրի վրայ , ոչ մէկ ուրիշ երգում մը .
հաստատուեալ այո՝ այո ըլլայ , և ոչ ո՛ր :
Յա՛նձԲ . Ե . 12 : Թէ որ մտիկ չընէք , ու
սիրտերնիդ չգնէք , թէ անունիս պատիւ
տաք , կըսէ զօրութեանց Տէրը , անատեն
անէծքը պիտի խրկեմ ձեզի : Մառ . Ը . 2 :

որ իր արդար դատաստանէն զէրծ մը
նան (8) :

Հ . Ո՛րն է չորրորդ պատուիրանքը :

Պ . Չորրորդ պատուիրանքը աս է .

Հանգստութեան օրը միտքդ բե՛ր անի-
կայ սուրբ պահելու համար . վեց օր
պիտի աշխատիս , ու բոլոր գործդ ը-
նես , բայց եօթներորդ օրը Տէրոջը
քու Լստուծոյդ հանգստութեան օրն է .
ան օրը գործ մը չպիտի գործես , ո՛չ դուն՝
ո՛չ քու որդիդ՝ ո՛չ քու աղջիկդ՝ քու
ծառադ ու աղախինդ՝ ո՛չ քու անասու-
նըդ՝ ո՛չ ալ քու տանդ մէջը եղած օ-

(8) Եթէ չնկատես աս գրքին մէջը գրուա-
ծին՝ աս օրէնքին բոլոր խօսքերովը վարուե-
լու , որ աս փառաւոր ու սոսկալի անունէն՝
ՔՈՒ ՏԵՐ ԱՍՏՈՒ ԾՄԷԴ
վախնա՛ս , Լստուած ալ քու պատիժներդ
և քու ցեղիդ պատիժները՝ զարմանալի պի-
տի ընէ : ք () րէն . իր . 58 , 59 : Բայց
յանցաւորը բնաւ ազատ չթողուր : Եւնց .
Լ7 . 7 :

տարականդ . քանզի Տէրը վեց օրին մէջ
ըրաւ երկինքը ու երկիրը և ծովը ու
անոնց մէջը բոլոր եղածները , և եօթ-
ներորդ օրը հանդստացաւ . անոր հա-
մար Տէրը օրհնեց հանդստութեան օ-
րը , ու սրբեց ան :

Հ . Ի՞նչ կը պահանջէ չորրորդ պատ-
ուիրանքը :

Պ . Չորրորդ պատուիրանքը կը պա-
հանջէ որ սուրբ պահուին Լստուծոյ
համար ան սահմանուած ատենները ⁽⁹⁾
որ Լստուած Սուրբ Վիրքին մէջը կը
հրամայէ . մանաւանդ եօթը օրէն մէկ
բոլոր օր մը ⁽¹⁰⁾ , որ սուրբ Շաբաթ
ըլլայ իրեն :

⁽⁹⁾ Իմ շաբաթներս պիտի պահէք . ու
իմ սրբութիւններս պիտի յարգէք՝ քանզի
ես եմ Տէրը : ՎՊ . ԺԺ . 30 : Օգոյշ
եղիր շաբաթ օրը սուրբ պահել . ինչպէս
որ քու Տէր Լստուածդ քեզի պատուիրեց :
Թ (Օ)րին . Ե . 12 :

⁽¹⁰⁾ Եօթներորդ օրը քու Տէր Լստու-

Հ. Եօթնէն որ օրը Լստուած սահմանեց շաբաթական Տօնը ըլլալու համար :

Պ. Լշխարհիս սկիզբէն մինչև Վրլրիստոսի յարութիւն առնելը շաբաթին եօթներորդ օրը՝ շաբաթական Տօնը (1) ըլլալու համար սահմանեց Լստուած . և անկից ՚ի վեր շարունակաբար մինչև աշխարհիս վերջը շաբաթին առաջին օրը սահմանեց՝ որ է Վրիստոնէից Կիրակին (2) :

Ճոյդ շաբաթն է : () րէն . ն . 14 : Եօթներորդ օրը պիտի հանգչիս . շաբաթ սուրբ է ու Տէրօջը հանգիստը : Ելէց . Լե . 2 :

(1) Եւ Լստուած օրհնեց եօթներորդ օրը , ու սրբեց անիկայ : Մանգ . թ . 3 :

(2) Եւ շաբաթ օրը երբոր ժողվուեր էինք հացը կարելու՝ Պօղոս անոնց կըքարողէր : Վարժ . ի . 7 : Եւ կիրակի օրը Հոգին իմ վրաս եղաւ : Յայտ . աւ 10 : Յովն . ի . 1 , 19 , 26 : Վարժ . թ . 1 : աւ Կորնթ . ժդ . 2 :

2. Կիրակին ի՞նչպէս սուրբ պահելու է :

Պ. Կիրակին սուրբ պահելու է՝ բոլոր ան օրը սուրբ հանգստութիւն մը ընելով, մինչև անգամ ան աշխարհային գործքերէն և զբօսանքներէն դադարելով որ օրինաւոր են ուրիշ օրերը ⁽³⁾, և բոլոր ան օրը հրապարակական ու առանձին Մտուածապաշտութեան կրթութիւններուն մէջ անցունելով ⁽⁴⁾, բաց ՚ի հարկաւորութեան

(3) Այլ և ց օր պիտի գործես. եօթներորդ օրը շաբաթ է հանգստութեան՝ որ Տէրը սուրբ անուանեց. բնաւ գործ մը չպիտի գործէք : Վկայ. ինչ. 3 : Թէ որ ոտքդ դարձնես քու կամքդ չընելու սուրբ օրը՝ ու շաբաթ օրերը Մտուածոյ փափուկնորուածներ անուանես. ու քու ոտքդ չդարձնես գործելու. ու բարկութեան բան մը չխօսիս քու բերնովդ և : Վկայ. ճի. 13 :

(4) Այլ շաբաթ է շաբաթ ամէն մարմին պիտի գայ երկրպագութիւն ընել իմ առ-

ու ոլորմութեան գործքերուն մէջ ծախելու ժամանակէն ⁽⁵⁾ :

ւ . Ի՞նչ կարգիլէ չորրորդ պատուիրանքը :

Պ . Չորրորդ պատուիրանքը կարգիլէ կիրակի օրուան պարտաւորութիւններուն զանցաւութիւնը կամ անզգոյշ գործադրութիւնը ⁽⁶⁾ , և ան օրը

ջևս կըսէ Տէրը : Եւրոպ . կիլ . 23 : Ինչու որ շաբաթը Տէրօջը է՝ ձեր ամէն բնակաւթիւններուն մէջ : Վարդ . իմ . 3 : Պօղոս ալ սովորութեանը պէս անոնց քովը մտաւ , և իրեք շաբաթ օր խօսեցաւ անոնց հետ գիրքերէն : Վարժ . ժէ . 2 :

⁽⁵⁾ Ըն ատենը Հիսուս շաբաթ օրը գընաց անոնց արտերուն մէջէն . և իր աշակերտները անօթեցան , ու սկսեցին ցորենի գլուխ փրցունել և ուտել : Մարկ . ժք . 1 : Ընանկ է նէ շաբաթ օրը բարի գործել պէտք է : Մարկ . ժք . 12 :

⁽⁶⁾ Պաշտէ քու Տէր Ըստուածդ քու բոլոր սրտէդ , ու քու բոլոր անձէդ : ք Օրէն . 7 . 12 :

սղծելը կամ ծուլութեամբ՝ կամ ինքիրմէն մեղք եղած բանը կատարելով՝ և կամ մեր աշխարհային գործքերուն ու զբօսանքներուն վրայ եղած անհարկաւոր խորհուրդները, խօսքերը ու գործքերը ընելով (7) :

Ն . Ի՞նչ իրաւունքներով կրճատատուի չորրորդ պատուիրանքը :

Պ . Չորրորդ պատուիրանքը կրճատատուի աս իրաւունքներով՝ թէ Լստուած մեզի ազատութիւն կուտայ որ շաբաթը վեց օր բուն մեր գործքերը գործենք (8) , թէ կրճատատուէ մեզի որ եօթներրորդ օրը յատկապէս իրեն

(7) Ալ կրսէիք՝ երբ պիտի անցնի ամիսը, որ շահինք . ու շաբաթը՝ որ բանանք գանձերը : Լուկ . ք . 5 : Լսանկ կրսէ Տէրը . զգոյշ եղիք ձեր անձերուն ու շաբաթ օրը բնա մի վերցունէք : Լուկ . ԺԷ . 21 :

(8) Ալ կց օր պիտի գործես : Լուկ . քւ . 15 :

պաշտօնին համար է ⁽⁹⁾ , թէ ինքը
ևս ան օրինակը ցուցուց ⁽¹⁰⁾ վեց օր
գործելով ու եօթներորդ օրը իր բու-
լոր գործքերէն հանդատանալով , և
թէ օրհնեց անհանգստութեան օրը ⁽¹⁾ :

∴ • Արն է հինգերորդ պատուել-
րանքը :

Պ • Հինգերորդ պատուելրանքը աս
է • Պատուէ՛ քու հայրդ ու մայրդ • որ
քու օրերդ երկան ըլլան ան երկրին վը-
րայ՝ որն որ Տէրը քու Աստուածդ կու-
տայ քեզի :

⁽⁹⁾ ! Ինչու որ շաբաթը Տէրօջն է : Վ Կ •
ի 7 • 3 :

⁽¹⁰⁾ Ինծի հետ ու խորայելի որդւոցը հետ
Իմ յաւիտենական նշանս է • ինչու որ վեց
օրուան մէջ Տէրը երկինքը ու երկիրը ըրաւ •
ու եօթներորդ օրը դադարեցաւ ու հանգ-
չեցաւ : Աւելց • լւ • 17 :

⁽¹⁾ Աստուած օրհնեց եօթներորդ օրը
ու սրբեց զանիկայ : Օ՛ննդ • ք • 3 :

Հ . Ի՞նչ կը պահանջէ հինգերորդ պատուիրանքը :

Պ . Հինգերորդ պատուիրանքը կը պահանջէ ամէն մէկուն պատիւը պահել , և ամէն մէկուն վերաբերեալ պարտաւորութիւնները զործադրել⁽²⁾ ամէն մէկուն իրենց սեպհական վիճակներուն ու վերաբերութիւններուն նախելով , անոնք թէ մեղմէ վեր⁽³⁾ թէ մեղմէ

(²) Ըմենքը պատուեցէք : Գե. Գ . Թ . 17 : Ընանկ էնէ՛ հատուցէք ձեր պարտքը ամէնուն : Հռովմ . ԺԳ . 7 :

(³) Օտերերուն առջևը պիտի ելլես . ու պիտի պատուես ծերին երեսը , ու պիտի վախնաս քու Ըստուծմէդ : Գե. Գ . ԺԺ . 32 : Որդիք՝ ձեր ծնողացը հնազանդ եղևք Տերով , որ ա՛ն է արժանը : Օտա՛ւաներ՝ հնազանդ եղևք ձեր մարմնաւոր տէրերուն , ահով ու դողով և ձեր սրտին միամտութիւնովը՝ որպէս թէ Վրիստոսին : Ե. Ժ . 1 , 5 :

խոնարհ (4) կամ թէ մեր հաւասարա-
կիցները (5) ըլլան :

Ն . Ի՞նչ կարգիլէ հինգերորդ պա-
տուիրանքը :

Պ . Հինգերորդ պատուիրանքը
կարգիլէ մեզն ո՛ր և իցէ մէկու մը (6) իր

(4) Խոնարհներուն հետ խոնարհեցէք
Հօւսի . Ժբ . 16 : Դուք ալ տէրեր՝ նոյնը
ըրէք անոնց , պատիժը համբերութեամբ
ընելով . զիտցէք որ անոնց ալ ձերն ալ
Տէրը երկինքն է : Եփե՛ս . զ . 9 : Հայ-
րեր՝ ձեր զաւկները մի՛ բարկացունէք .
հապա անոնք մեծցուցէք Տէրոջը խրատու-
մբ՝ ու վարժութիւնովը : Եփե՛ս . զ . 4 :

(5) Եղբայրսիրութեան մէջ մէկզմէկու վը-
րայ գթած եղիք . պատուելու մէջ մէկզմէկէ
անցէք : Հօւսի . Ժբ . 10 : Հնազանդ ե-
ղիք մէկմէկու . Քրիստոսի վախովը : Եփե՛ս .
ե . 21 :

(6) Հապա ամէն ատեն բարի բաներուն
ետեէն եղիք մէկմէկու հետ , ու ամէնուն
հետ : Թ (Ժ)ե՛ս . ե . 15 :

միճակին ու վերաբերութիւններուն (7) յատուկ եղած յարգը և պարտաւորութիւնը կամ զանց ընելը և կամ վնասելը :

Ն . Ի՞նչ իրաւունքներով կը հաստատուի հինգերորդ պատուիրանքը :

Պ . Հինգերորդ պատուիրանքը հաստատող իրաւունքը՝ մէկ խոստմունք մըն է երկար կենաց (8) և յաջողու-

(7) Վրու աստուածներդ (գատաւորները) չպիտի բամբասես, ու քու ժողովուրդիդ իշխանին չպիտի հայհոյես : Լււց . իբ . 28 : Սակայն քու մտքիդ մէջը միանիծեր թագաւորը : Եւրոլ . Ժ . 20 : Լււ մէկուն պարտական մի գտնուիք , միայն թէ մէկզմէկ սիրելու : Լււ . Ժ . 8 : Լււ ամէն բանին գլուխը , որ մէկ միտքի վրայ ըլլաք . մէկ յօժարութիւնով , եղբայրասէր , քաղցրասիրտ , խոնարհ : Թ . Պէ . Ժ . 8 :

(8) Պատուէ՛ք ու հայրդ ու մայրդ , (որ ա՛ն առջի պատուիրանքն է խոստմունքով ,) որ քեզի ազէկ ըլլայ , ու երկան ապրիս երկրի վրայ : Լււ . Ժ . 2 , 3 : Տէ . Խ . 20 :

Թեան՝ բոլոր աս պատուիրանքը պահողներուն, և աս խոստմունքը կատարուելու է անոնց՝ որչափ որ Մատուծոյ փառացը և իրենց բուն բարութեանը կը համեմատի :

՝ . Արն է վեցերորդ պատուիրանքը :

Պ . Վեցերորդ պատուիրանքը աս է . Սպանութիւն մի՛ ընել :

՝ . Ի՞նչ կը պահանջէ վեցերորդ պատուիրանքը :

Պ . Վեցերորդ պատուիրանքը կը պահանջէ բոլոր օրինաւոր ջանքերը բուն մեր կեանքը և ուրիշներուն կեանքը պահպանել (°) :

(°) Մղատէ անոնք որ մեռցունելու կը տանին . գնէ մահապարտը ու ստակդ մի՛ խընայեր : Այլ թէ որ ըսես թէ չեմ՝ ճանչնար զինքը ու ան ալ իս չճանչնար , գիտցած եղիք՝ որ Տէրը ամենուն սիրտը գիտէ : Մատ . իդ . 11 , 12 : բաղգատէ Օննդ . թ . 5 , 6 համարներուն հետ :

Հ . Ի՞նչ կարգիլէ վեցերորդ սլատուիրանքը :

Պ . Վեցերորդ սլատուիրանքը կարգիլէ բառնալ բուն մեր կեանքը⁽¹⁰⁾ կամ առանց իրաւունքի բառնալ մեր ընկերին կեանքը ⁽¹⁾ , կամ ինչ որ ասանկ վախճանի մը կընայի :

Հ . Վրն է եօթներորդ սլատուիրանքը :

Պ . Եօթներորդ սլատուիրանքը աս է . Շնութիւն մի՛ ըներ :

Հ . Ի՞նչ կը պահանջէ եօթներորդ սլատուիրանքը :

Պ . Եօթներորդ սլատուիրանքը

⁽¹⁰⁾ Գուն քու անձիդ վնաս մը մի՛ ըներ :
Գարձ . ԺՊ . 28 :

⁽¹⁾ Ով որ մարդու արիւն կը թափէ՝ անոր արունին փոխարէն իր արիւնը թող թափուի : Օննպ . թ . 6 : Եւ թէ որ մարդ մը մէկուն զարնէ ու մեռցունէ՝ ինքը ևս պիտի մեռնի : Գեպ . իՊ . 17 :

կըստահանջէ բուն մեր ⁽²⁾ ու մեր ընկերին ⁽³⁾ որջախոհութիւնը պաշտպանել սրտով ⁽⁴⁾ խօսքով ⁽⁵⁾ և գործքով ⁽⁶⁾ :

⁽²⁾ Չեզմէ ամէն մէկերնիդ գիտնայ իր ամանը սրբութիւնով ու պատիւով ստանալ : *իւ* թԷ՝ . 7 . 4 : թԷ որ մէկը Մստուծոյ տաճարը կապահանէ՝ Մստուածանիկայ պիտի ապականէ . ինչու որ Մստուծոյ տաճարը սուրբ է , որ դուք էք : *իւ* ԿրքնԷ . 7 . 17 :

⁽³⁾ Աւ կցորդ մի՛ ըլլաք խաւարին անպրճուղ գործքերուն , հապա էվելօք յանդիմանեցէք : *Ա՛րԷ՝ . Ե . 11* : Բայց անոնք որ մեղք կըգործեն՝ ամէնուն առջևը չեխէ , որ ուրիշներն ալ վախնան : *իւ* ՏԷ՛ . Ե . 20 :

⁽⁴⁾ Աւ երիտասարդական ցանկութիւններէն փախի՛ր : *իւ* ՏԷ՛ . Է . 22 :

⁽⁵⁾ Բայց պոռնըկութիւն ու ամէն կերպ պղծութիւն՝ կամ ազահոութիւն չըսուի ալ ձեր մէջը : *Ա՛րԷ՝ . Ե . 3* :

⁽⁶⁾ Առանց խօսքի շահուին՝ , տեսնալով ձեր երկիւղած պարկեշտ վարքը : *իւ* ՊԷ՝ . 2 :

Հ . Ի՞նչ կարգիլէ եօթներորդ պատուիրանքը :

Պ . Եօթներորդ պատուիրանքը կարգիլէ բոլոր անպարկեշտ խորհուրդները ⁽¹⁾ , խօսքերը ⁽²⁾ , ու գործքերը ⁽³⁾ :

Հ . Ո՞րն է ութերորդ պատուիրանքը :

Պ . Ութերորդ պատուիրանքը աս է . Գողութիւն մի՛ ըներ :

Հ . Ի՞նչ կը պահանջէ ութերորդ պատուիրանքը :

Պ . Ութերորդ պատուիրանքը կը

(1) Ո՛վ որ կնիկ մարդու կընայի անոր ցանկանալու համար, անիկայ իրեն սրտին մէջն ալ շնութիւն բրտ անոր հետ : Մատթ . Է . 28 :

(2) Ը՛մէն գարշելի խօսք ձեր բերնէն թող չելլայ : Լւկ . 29 :

(3) Բայց պոռնրկութիւն և ամէն կերպ պղծութիւն՝ կամ ազահութիւն չըսուի՝ ալ ձեր մէջը : Լւկ . 3 :

պահանջէ մեր ⁽¹⁰⁾ և ուրիշներուն հա-
րրատուութեանը ու յաջողութեանը ⁽¹⁾
ամէն օրինաւոր ⁽²⁾ կերպով հոգ տա-
նիլ ու օգնել :

Հ . Ե՛նչ կարգիլէ ութերորդ պա-
տուիրանքը :

Պ . Սեփերորդ պատուիրանքը
կարգիլէ ի՛նչ որ անիրաւութեամբ կը
խափանէ բուն մեր ⁽³⁾ կամ մեր ընկե-

⁽¹⁰⁾ Խելացութեամբ ճանչցիր քու հօ-
տիդ վիճակը . ու քու սիրտդ երա-
մակներուդ վրայ ըրէ : Լ՝. Թ՝ . Ի՛է . 23 :

⁽¹⁾ Մինակ անձերնուդ շահը մի՛նայիք ,
հապա ամէն մէկը ընկերինն ալ : Փ՛լ՛ւ .
բ . 4 :

⁽²⁾ Լ՛մէն մարդուն ազէկ սեպած բաները
մամբտացէք : Հ՝. Թ՝ . 17 . բաղդատէ
բ Կ՝. Թ՝ . 21 համարին հետ :

⁽³⁾ Ի՛այց թէ որ մէկը իրեններուն՝ ու
մանաւանդ իր տնօրններուն հոգ չտանի
նէ՛ անիկայ հաւատքէն ուրացած է , ու
անհաւատներէն ալ գէշ է : Թ՛ Տ՛ . Ե . 8 :
բաղդատէ : Լ՝. Թ՝ . Ի՛գ . 21 համարին հետ :

բին ⁽⁴⁾ հարատութիւնը կամ յաջողու-
թիւնը :

Հ . Ո՞րն է իններորդ պատուիրանքը :

Պ . Իններորդ պատուիրանքը աս է .
Քու դրացիներիդ դէմ սուտ վկայութիւն
մի՛ ըներ :

Հ . Ի՞նչ կը պահանջէ իններորդ
պատուիրանքը :

Պ . Իններորդ պատուիրանքը կը պա-
հանջէ որ ճշմարտախօսութիւնը գոր-
ծածէնք և յաւաջացունենք զանիկայ
մարդոց մէջ ⁽⁵⁾ և բուն մեր ⁽⁶⁾ ու մեր

⁽⁴⁾ Վրացիիդ սահմանագլուխին նշանը
տեղէն մի՛ վերցուններ : ()բն . ԺԺ . 14 :
բաղդատէ՛ . ՉԿ . 41 . ԺԵ . 8 : Աշիւ մեծ և
կշիւ փոքր , և կրկին չափերը , երկուքն ալ
պիղծ են Տէրօջը առջևը : Մատ . Ի . 10 :

⁽⁵⁾ Ա՛մէն մեկերնիդ ճշմարտութիւն թո՛ղ
խօսի իր դրացիին հետ : Օտ . Է . 16 :

⁽⁶⁾ Ա՛նանկ թո՛ղ լուսաւորէ ձեր լոյսը
մարդոց առջին , որ տեսնան ձեր բարի
գործքերը ու՛ փառաւորեն ձեր Հայրը՝ որ
երկինքն է : Մատ . Ե . 16 :

ընկերին բարի անունը պաշտպանենք
(⁷) մանաւանդ վկայութիւն ընելու ա-
տեն (⁸) :

Հ . Ի՞նչ կարգիլէ իններորդ պա-
տուիրանքը :

Պ . Իններորդ պատուիրանքը կար-
գիլէ ինչ որ հակառակ է ճշմարիտ խօ-
սելուն և ինչ որ վնասակար է բուն մեր՝
(⁹) կամ մեր ընկերին (¹⁰) բարի անունին :

Հ . Ո՞րն է տասներորդ պատուի-
րանքը :

(⁷) Սէկուն դէմ չար չխօսիլ : ՏՆՊ . 7 . 2 :

(⁸) Ճշմարիտ վկան՝ սուտ չզրուցեր .
բայց սուտ վկան՝ սուտեր կըխօսի : ԱՊՊՊ .
ԺԴ . 5 :

(⁹) Ուստի ստույթիւնը մէկ դի՛մ ձգեցէ՛ք .
ճշմարտութիւն խօսեցէք ամէն՝ մեկերնիդ
իր ընկերին հետ : ԱՊՊՊՊ . 7 . 25 : ՏՆՊ
ՊՊՊ . ԳՊԷ . 5, 6 :

(¹⁰) Սուտ լուր մի՛ ընդունելու, հաւանու-
թիւն մի՛ տարանիրաւին՝ անոր հետ սուտ
վկայ ըլլալու : ԱՊՊՊ . ԻԴ . 1 : ՏՆՊ ՊՊՊ
ՊՊՊ . ԺԵ . 3 :

Պ. Տասներորդ պատուիրանքը աս է .
 Բու զբացինիդ տունին մի՛ ցանկար ,
 քու զբացինիդ կնկանը՝ կամ անոր ծա-
 ուային՝ կամ անոր աղախին՝ կամ անոր
 եղին՝ կամ անոր իշուն՝ և քու զբացի-
 նիդ ամենեւին մէկ բանին մի՛ ցանկար :

Հ . Ի՞նչ կը պահանջէ տասներորդ
 պատուիրանքը :

Պ . Տասներորդ պատուիրանքը կը
 պահանջէ մեր եղած վիճակէն բոլոր ո-
 վին զո՛հ ըլլալ ⁽¹⁾ , և ուղիղ ու բա-
 լիւսէր հողիով մը մեր ընկերին ⁽²⁾ ու

(1) Բարբերնիդ արծաթասէր չըլլայ .
 բաւական սեպեցէք որչափ բան որ ձեռ-
 քերնիդ կայ : Եւր . ԺԴ . 5 : Աւնինք կերա-
 կուր ու հանդերձ , և անով բաւականա-
 նանք : Ի՛նչ . իլ . 8 :

(2) Խնդացողներուն հետ խնդացէ՛ք . լա-
 ցողներուն հետ լացէ՛ք : Զո՛ւմ . ԺԲ . 15 :
 Սէրը՝ համբերող է , կը բաղջրանայ : Ի՛նչ
 Կորնի . ԺԴ . 4 :

անոր ամէն ունեցածներուն ⁽³⁾ վրայ ուրախանալ :

Հ . Ի՞նչ կարգիլէ տասներորդ պատուիրանքը :

Պ . Տասներորդ պատուիրանքը կարգիլէ մեր վիճակէն բոլոր տեղո՛հ ըլլալը ⁽⁴⁾ , մեր ընկերին ⁽⁵⁾ բարիքին նախանձիլը կամ վշտանալը , և բոլոր անկարգ շարժմունքները կամ զգայումները անոր ունեցած մէկ բանին վրայ ⁽⁶⁾ :

⁽³⁾ 'Այսեցէ՛ք և զգոյշ եղի՛ք ամէն կերպ ազահու՛թենէն : 'Վո՛ւ . Ժբ . 15 :

⁽⁴⁾ 'Եւ տրտունջ չընենք . ինտոր որ անոնցմէ մէկ քանին տրտունջ ըրին , ու սատակիչէն կորսուեցան : 'Խոյնը . Ժ . 10 :

⁽⁵⁾ 'Եւ փուճը պարծենկոտ չըլլանք՝ մէկը մէկ գրգռելով , ու իրարու վրայ նախանձելով : 'Վոյ . Ե . 26 : 'Մէկզմէկ մի՛ տրտմեցունէք և զբայրներ : 'Յա՛լ . Ե . 9 :

⁽⁶⁾ 'Ուստի ձեր երկրաւոր անդամները սպաննեցէ՛ք . մէկզի ձգեցէ՛ք . . . չար բանե-

Հ. Բնաւ մարդ մը կարող է կատարելապէս Վստուծոյ աս պատուիրանքները պահելու :

Պ. Մեր Վշամ նախահօրը իյնալէն հետէ ամենեւին սոսկ մարդ մը կարող չէ այս կենացս մէջ կատարելապէս Վստուծոյ պատուիրանքները պահելու ⁽⁷⁾, այլ ամէն օր կրկնորէ անոնք խորհրդով՝ խօսքով ու գործքով :

Հ. ()ընքին բոլոր մեղքերը հաւատարապէս վատ են :

Պ. Կան մեղքեր որ ինքնիրեննուն՝ և թէ զանազան պարագաներու պատճառով ուրիշ մեղքերէն ⁽⁸⁾ աւելի վատթար են Վստուծոյ առջևը :

բու ցանկութիւնը, ու ազահութիւնը՝ որ կուպաշտութիւն է : Կող. 4. 5 :

(7) Պատճառն որ մարմնաւոր խորհուրդը Վստուծոյ դէմ թշնամութիւն է, որ Վստուծոյ օրէնքին՝ չհնազանդիր մանաւանդ չկրնար ալ : Հատվ. 7 :

(8) Թէ որ ես եկած և անոնց հետ խօ-

Հ. Բ՛մէն մեղք ի՞նչ բանի արժանի է:

Պ. Բ՛մէն մեղք արժանի է Բ՛ստուծոյ բարկութեանը ու անէծքին, թէ աս կենաց մէջ և թէ զալիքին⁽⁹⁾ :

Հ. Ի՞նչ կրպահանջէ Բ՛ստուած մեզմէ՞ որ մեր մեղացը համար մեզի արժանի եղած իր բարկութենէն ու անէծքէն կարենանք ազատիլ :

Պ. Մեղաց համար մեզի արժանի է

սած չըլլայի, անոնք մեղք մը չէին ունենար. բայց ալ հիմայ իրենց մեղքերնուն պատճառանք մը չունին : Հօ. ԺԵ. 22 :
Պուն իմ վրաս մէկ իշխանութիւն մըն ալ չունէիր, թէ որ քեզի վերէն տրուած չըլլար. անոր համար՝ ա՛ն որ իս քեզի մատնեց, անոր մեղքը ալ մեծ է : Հօ. ԺԺ. 11 :

(9) Ով որ բոլոր օրէնքը պահէ՛, ու մէկ բանով մը ծռի, անիկայ բոլոր օրէնքներուն դէմ գործող կըլլայ : Հօ. Թ. 10 : Ընծեալ ըլլայ ամէն մարդ՝ որ օրէնքին գիրքը գրուածներուն ամէնուն մէջ չկենար բոլորը կատարելու : Պ. Թ. 10 : Մեղաց հատուցումը մահ է : Հօ. Թ. 17. 23 :

ղորդէ մարդոց իր քաւութեան շը նորհքները ⁽¹⁾ :

Է. Ի՞նչ է Յիսուս Վրիստոսի վրայ եղած Հաւատքը :

Պ. Յիսուս Վրիստոսի վրայ եղած Հաւատքը փրկարար շնորհք մըն է ⁽²⁾ , որով զինքը կընդունենք ու միայն իրեն կապաւինինք մեր փրկութեանը համար ⁽³⁾ , ինտոր որ ինքը մատուցած է

⁽¹⁾ Եւհով ու դողով անձերնուդ փրկութիւնը դործեցէք . ինչու որ Լստուած է՝ որ ձեր մէջը կը յաջողէ կամելը ու ընելը իր հաճութեանը համար : Փիլիպ. ք. 12, 113 :

⁽²⁾ Սենք չէ՛ թէ երկու միտքով կորսուելու վրայ ենք , հապա հաւատքով մեր հոգիներուն փրկուելուն : Եբր. Ժ. 39 : Բաղդատէ Յովն. Ի. 31 համարին հետ : Տէր Յիսուս Վրիստոսի շնորհքովը կը հաւատանք որ կըփրկուինք : Վործ. ԺՆ. 11 : Տէս. նախ Յովն. ւ. 12 :

⁽³⁾ Ըէ՛ թէ օրէնքէ եղած իմ արդարութիւնս ունենամ , հապա Վրիստոսի հաւատքովը ան արդարութիւնը՝ որ Լստուած մէն է : Փիլիպ. ք. 9 :

մեղի Մեծտարանին մէջ :

2. Ի՞նչ է անկեղծ Մպաշխարութիւնը :

Պ. Ինկեղծ Մպաշխարութիւնը փրկարար շնորհք մըն է ⁽⁴⁾ , որով մեղսւոր մը իր մեղքը ճշմարտապէս զգալէն ⁽⁵⁾ և Վրիստոսով Մտուծոյ ուղորմութեանը խելահաս ըլլալէն զատ , զըջալով ու իր մեղքը ատելով ⁽⁶⁾ Մս

⁽⁴⁾ Ինանկ է նէ Մտուած Հեթանոսներուն ալ կենաց համար ապաշխարութիւն տուաւ : Գործ . ԺԿ . 18 : Մտուծոյ ուղածին պէս եղած արտմութիւնը՝ ապաշխարութիւն մը կը գործէ փրկութեան համար . Էրեմի . Է . 10 :

⁽⁵⁾ Եւ աս որ լսեցին՝ իրենց սիրտերնուն մէջը զարնուեցան , և ըսին Պետրոսին ու մեկալ առաքեալներուն , Սարգիկ եղբայրներ՝ ի՞նչ ընենք : Գործ . Է . 37 : Վեզի , մինակ քեզի մեղանչեցի , ու քու աչքերուդ առջևը չարութիւն ըրի : Սաղ . ԺԿ . 4 :

⁽⁶⁾ Եւ պիտի յիշէք ձեր չար ճամբաները և չար գործքերը , և ձեր անզգամու

տուծոյ կրգաւնայ (7) նոր հնազանդու-
թեան հետեւելու կատարեալ դիտաւո-
րութիւն ունենալով ու ջանք ընե-
լով (8) :

Հ. Ի՞նչ են արտաքին ու սովորա-
կան միջոցները, որով Վրիստոս կը
հաղորդէ իր քաւութեան շնորհքները :

Պ. Լ'արտաքին ու սովորական միջոց-
ները, որով Վրիստոս կը հաղորդէ իր
քաւութեան շնորհքները, իր կարգադ-
րութիւններն են՝ մանաւանդ Խօսքը (9)

թեանը ու զազրութեանը համար ինքզինք-
նուղ պիտի զգուիք : Լ, ԿԷԷ. ԼԿ. 31 :

(7) Վրնենք ճամբաներնիս ու փորձենք,
և դառնանք Տէրօջը : ՈւԷ. Դ. 40 :

(8) Ար մենք Լ'ստուծոյ ծառայինք հո-
գիին նորոգուելովը, և չէ թէ հին գրուած-
քովը : Հ. ԿԷԷ. Է. 6 :

(9) Հապա ա՛ս՝ այնչափ բան գրուեցաւ,
որ հաւտաք թէ Յիսուսը՝ Վրիստոս է
Լ'ստուծոյ Արդին, և որ հաւտալով յաւի-
տենական կեանքը ընդունիք անոր անունո-

Խորհուրդները ⁽¹⁰⁾ ու Լոլոթքը ⁽¹⁾ որոնք
ամէնը փրկութեան համար կրներգոր-
ծեն ընտրուածներուն մէջը ⁽²⁾ :

Հ . Լստուծոյ Խօսքը ի՞նչպէս ներ-
գործութիւն կրնէ փրկութեան հա-
մար :

Պ . Սուրբ Հոգին Լստուծոյ Խօսքը
կարդալը և մանաւանդ զանիկայ քարո-

ւը : Յօհ . Ի . 31 : 'Վորէն ծնած ըլլալով . . .
Լստուծոյ կենդանի ու յաւիտենական խօս-
քովը : Ի՞նչ . 23 :

⁽¹⁰⁾ Վանի անգամ որ աս հացը ուտէք ,
ու աս գաւաթը խմէք , Տէրօջը մահը պատմե-
ցէք , մինչև որ ինքը դայ : Ի՞նչ . 26 :

⁽¹⁾ Ինչ բանի համար որ աղօթք ընելով
կրննդրէք՝ և կրհաւատաք թէ պիտի առ-
նէք , պիտի ըլլայ ձեզի : Սուրբ . ԺԻ . 24 :

⁽²⁾ Ոմանք սրտանց ընդունելով անոր
խօսքերը՝ մկրտուեցան . և ան օրը իրեք հա-
զար հոգիի չափ էւելցան : Աւ միշտ առա-
քելոց վարդապետութեանը ետևէ էին , և
ընկերութեանը , ու հաց կտրելուն , և ա-
ղօթքին : Սուրբ . Բ . 41 , 42 :

դէլը մէկ ապրու միջոց մը կընէ մեղա-
ւորները արթընցունելու և դարձունե-
լու (3) ; ու զանոնք սրբութեամբ և
մտիթարութեամբ յաւաջացունելու (4)
դէպի փրկութեան հաւատքով (5) :

Հ. Ինչպէս կարգալու և լսելու ենք
Մատուծոյ Խօսքը , որ փրկութեան
տանի :

(3) Տէրօջր օրէնքը՝ կատարեալ է՝ հոգին
կընորոգէ : Սաղ. ԺԺ. 7 : Մատուած հա-
ճեցաւ քարոզութեան յիմարութիւնովը
հաւատացեալները ապրեցունել : Իս. Կորնթ. ,
Իս. 21 : Տէս նաև՝ Գալթ. յ. 37 :

(4) Եւ հիմայ ձեզ Մատուծոյ կը յանձ-
նեմ և անոր շնորհաց խօսքին , որ ան կա-
րող է շինել՝ ու բոլոր սուրբերուն հետը
ձեզի ժառանգութիւն տալ : Գալթ. յ. 32 :
Տէս նաև՝ Հռոմ. ԺԵ. 4 :

(5) Ինչու որ դուն մանկութենէ սուրբ
Գիրքերը գիտես , որոնք կրնան իմաստուն
ընել քեզ փրկուելու՝ Յիսուս Քրիստոս-
սի վրայ եղած հաւատքովը : Ի Տէ՛՛. 7. 15] :

Պ . Ըստուծոյ խօսքը մեզ փրկու-
թեան տանելու համար մենք սլարտինք
միտք դնել անոր ժրութեամբ (6) , նա-
խապատրաստութիւնով (7) ու արօթ-
քով (8) , սլարտինք հաւատքով ու սի-
րով (9) ընդունել զանիկայ , մեր սիր-

(6) Ըմէն օր գիրքերը կը քննէին թէ՛ աս-
քաները ասանկ է մի : Վարձ . ԺԷ . 11 :

(7) Բոլոր աղտոտութիւնները ու չարու-
թիւններուն էվելցութեանքը մէկգի ձգելով՝
հեղութիւնով ընդունեցէք ան ձեր մէջը
ցանուած խօսքը , որ կրնայ ձեր հոգիները
փրկել : Հալ . ան . 21 :

(8) Բայ ի՞՞ աչուրներս , որ քու օրէնք-
ներէդ հրաշքներ տեսնամ : Սարձ . ՃԺԺ . 18 :

(9) Բայց անոնց շահ մը չըրաւ ան խօսքը
լեել՝ որ հաւատքին հնազանդելու չկա-
կողցան : Եբր . Դ . 2 : Ընոնք ճշմարտու-
թեան սէրը չընդունեցին որ ապրին : Թ
Թ . Ե . 10 :

տերուն մէջ պահել⁽¹⁰⁾ և մեր վարքին
մէջ գործածել⁽¹⁾ :

2. Խորհուրդները ի՞նչպէս փրկու-
թեան միջոցները կըլլան :

Պ. Խորհուրդները փրկութեան մի-
ջոցները կըլլան, չէ՛ թէ անոնց մէջը՝
կամ անոնց գործածողին մէջը⁽²⁾ եղած
առաքինութենէն, հապա միայն Վ.ը-
րխատոսի օրհնութիւնովը և Սուրբ
Հոգիին⁽³⁾ մարդոց մէջ գործելովը ու-

⁽¹⁰⁾ Այլ աս խօսքերս ձեր՝ սիրաերուն մե-
ջը և ձեր հոգիներուն մէջը դրէք : Թ () Եկն .
Ժ Թ . 18 :

⁽¹⁾ Ան խօսքը ընողներ եղիք, և չէ՛ թէ
միայն լսողներ սեպուիք անձերնուդ մէջ :
Յ Թ . Թ . 22, 25 :

⁽²⁾ Ո՛չ ան տնկողը մէկ բան մըն է, ու
ո՛չ ան ջուր տուողը, հապա Աստուած որ
աճեցուց : Թ Կրնի . Գ . 7 :

⁽³⁾ Հոգին է կենդանի ընողը, մարմինը
շահ մը չընէր : Յ Թ . Գ . 64 :

րոնք որ հաւատքով ⁽⁴⁾ կընդունին աս
խորհուրդները :

Հ . Ի՞նչ է խորհուրդը :

Պ . Խորհուրդը սուրբ կարգադրու-
թիւն մըն է Վրիստոսէն հաստատ-
ուած ⁽⁵⁾ որուն մէջ զգալի նշաններով
Վրիստոս ու նոր ուխտին շնորհքները
կընշանակուին, կըկնքուին, ու կընծայ-
ուին հաւատացեալներուն ⁽⁶⁾ :

⁽⁴⁾ Ի՞նչ որ հաւատայ ու մկրտուի՝ պիտի
փրկուի : ՍճԻ . ԺԳ . 16 :

⁽⁵⁾ Եւ զեռ որ անոնք կուտէին, Յիսուս
հաց առաւ՝ օրհնեց ու կտրեց, և տուաւ
աշակերտներուն՝ ու ըսաւ, Ի՞նչք կերէ՞ք՝
աս է իմ մարմինս : ՍճԻ . ԻԳ . 26 : Տե՛ս
նաև ՍճԻ . ԻԶ . 19 :

⁽⁶⁾ Ի՞նչ որ իմ մարմինս կուտէ՝ և իմ ա-
րիւնս կըխըմէ, անիկայ իմ ներսիդիս կը
բնակի՝ ու ես անոր ներսիդին : Ինչպէս որ
կենդանի Հայրը իս խրկեց, ես ալ կենդանի
եմ Հօրս ձեռքովը՝ և ան որ իս կուտէ՝ ինքն
ալ իմ ձեռքովս կենդանի կըմնայ : ՅճԻ .
ԳԷ . 57, 58 : Բարդատէ ՀճԻ . ԳԷ . 11
համարին հետ :

Հ . Որո՞նք են Վոր կտակարանին խորհուրդները :

Պ . Վոր կտակարանին խորհուրդներն են Սկրտութիւնը (7) ու Տէրոջը Ինթրիքը (8) :

Հ . Ի՞նչ է մկրտութիւնը :

(7) Վացէք ասկէ ետեւ բոլոր Հեթանոսները աշակերտեցէ՛ք . մկրտեցէ՛ք անոնք յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ : ՍՊՄԷ . ԻԸ՝ 19 :

(8) Ինչու որ ես Տէրոջմէն ընդունեցի անբանը , որ ձեզի ալ աւանդեցի՝ թէ Տէր Հիսուսը իր մատնուած գիշերը հացը առաւ . պահացաւ՝ կտրեց ու ըսաւ , Վճէ՛ք՝ ու կերէք , աս է իմ մարմինս՝ որ ձեզի համար կը յաշխի . ասիկայ ըրէք իս յիշելու համար : Ընանկ ալ գաւաթը ընթրիքէն ետեւ առաւ՝ ու ըսաւ . Վս գաւաթն է նոր ուխտ իմ արիւնովս . ասիկայ ըրէք քանի հեղ որ խմելու ըլլաք՝ իս յիշելու համար : Վանի անգամ որ՝ աս հացը ուտէք , ու գաւաթը խմէք , Տէրոջը մահը պատմեցէք , մինչև որ ինքը գայ : Թ՝ Կորնթ . ԺԹ , 23—26 :

Պ . Սկրտութիւնը խորհուրդ մըն է՝ որուն մէջ ջրով լուացումը յանուն Հօր և Արդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ , կը նշանակէ ու կը կենքէ մեր Վրիստոսի վրայ պատուաստիլը ⁽⁹⁾ և շնորհաց ուխտին սլարգեններուն մեր հաղորդ ըլլալը ու Տէրոջը ծառայելու մեր ուխտ ընելը ⁽¹⁰⁾ :

Հ . Արդէն մատակարարուելու է մը կըրտութիւնը :

Պ . Սկրտութիւնը անոնցմէ մէկուն մատակարարելու չէ՝ որոնք եկեղեցիէն

⁽⁹⁾ Վո՛ւք ամէնքդ որ Վրիստոսով մըկըրտուեցաք , Վրիստոսը վրանիդ հագաք : Վառ . 7 . 27 : Սենք որ Յիսուս Վրիստոսով մկրուեցանք , անոր մահովը մկրտուեցանք : Հոռով . 7 . 3 :

⁽¹⁰⁾ Ընոր հետ թաղուեցանք մկրտութիւնով մահուան համար , որ ինչպէս Վրիստոս Հօրը փառքովը յարութիւն առաւ մեռելներէն , անանկ մե՛նք ալ կենաց նորոգութեան մէջ պտըտինք : Հոռով . 7 . 4 :

դուրս են , մինչև որ անոնք իրենց
 Վրիստոսի վրայ ունեցած հաւատքը ⁽¹⁾
 չի ուստովանին , և անոր եղած հնազան-
 դութիւնն չցուցնեն . բայց եկեղե-
 ցին անդամներուն տղաքը ⁽²⁾ մկրթ-
 տուելու են :

Հ . Ի՞նչ է Տէրոջը Բնթրիքը :

⁽¹⁾ Ոմանք սրտանց ընդունելով անոր
 խօսքերը՝ մկրտուեցան : Վարձ . ք . 41 : Թե
 որ քու բոլոր սրտովդ կը հաւտաս նէ , կա-
 բելի է : Վարձ . ք . 37 :

⁽²⁾ Եւ իմ ուխտս՝ քու մէջդդ և իմ մէջս ,
 ու քեզմէ ետքը եկող իրենց ցեղերովը ազ-
 գերուն մէջը , յաւիանական ուխտ մը ըլ-
 լալու համար պիտի հաստատեմ , որ քու
 Լստուածդ և քեզմէ ետքը եկող քու ազգիդ
 Լստուածը ըլլամ : Օննդ . Ժէ . 7 : Ինչու
 որ աս խոստմունքը ձեզի է՝ ու ձեր որդե-
 ցը : Վարձ . ք . 39 : Տէս նաև՝ Վոմ . Ժք .
 16 : Որ անոր սիրտը Տէրը բացաւ՝ Պօղո-
 սին ըսածներուն խելքը պառկելու և ինքը
 և իր աունը մկրտուեցաւ : Վարձ . Ժդ . 14 :
 Եւ շուտ մը մկրտուեցաւ ինքը (բանտապե-
 տը) ու բոլոր իրենները : Վարձ . Ժդ . 33 :

Պ. Տէրոջը ընթրիքը խորհուրդ մըն է, որուն մէջ հացը ու զինին⁽³⁾ տալով և ընդունելով, Վրիստոսի սահմանաճին պէս՝ անոր մահը կընշանակուի⁽⁴⁾, և արժանաւոր ընդունողները չէ թէ մարմնաւոր ու նիւթական կերպով⁽⁵⁾, հասլա հաւատքով անոր մար-

(3) Եւ առաւ հացը՝ գոհացաւ, կտրեց և տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Ես է իմ մարմինս, որ շատուորներուն համար կըտրուի. ասիկայ իսյիշելու համար ըրէք: Ես անկ ալ գաւաթը առաւ ընթրիքէն ետև՝ և ըսաւ. Ես գաւաթը նոր ուխտ է իմ արիւնովս, որ ձեզի համար կըթափուի: Պատմ. իբ. 19, 20:

(4) Վանի անգամ որ աս հացը ուտէք, ու աս գաւաթը խմէք, Տէրոջը մահը պատմեցէք, մինչև որ ինքը գայ: Իւրիւր. ԺԿ. 26:

(5) Յիսուս... ըսաւ անոնց. Եսիկայ ձեզ կը գայթակղեցընէ՞ (մարմնոյ և արեան վերայով իր խօսքը).... Հոգին է կենդանի ընողը, մարմինը շահ մը չընէր. ան խօսքը որ ես ձեզի խօսեցայ՝ հոգի ու կեանք է: Յուր. իւր. 62—64:

մինին ու արիւնին հաղորդ կըլլան՝ անոր բոլոր պարզեցնելովը , ու ասանկ՝ հոգեորոպէս կըսնանին ու շնորհքով կաճին (6) :

Ը . Ընչ կըպահանջուի Տէրոջը Ընթրիքը արժանապէս ընդունողներէն :

Պ . Ընոնցմէ՛ որ Տէրոջը Ընթրիքին արժանապէս հաղորդ ըլլալ կուզեն , կը պահանջուի որ քննեն (7) . իրենց անձերը Տէրոջը մարմինը որոշելու (8) ի

(6) Ըն որ ինծի կուգայ , չանօթենար և ան որ ինծի կըհաւտայ չծարանար : Երմ. Գ . 35 :

(7) Թող փորձէ մարդ իր անձը՝ ու ետքը տն հացէն թող ուտէ , և ան դաւաթէն խրմէ : Ին Կարնի . ԺԹ . 23 :

(8) Ըն որ անարժանութեամբ կուտէ ու կը խրմէ , իր անձին դատապարտութիւնը կուտէ ու կը խրմէ , ինչու որ Տէրոջը մարմինը չորոշեր : Ին Կարնի . ԺԹ . 29 :

րենց գիտութեանը վրայով՝ ի անով
անունդ առնելու իրենց հաւատքին վը-
րայով ⁽⁹⁾ , իրենց ապաշխարութեանը՝
իրենց սիրոյն՝ և իրենց նոր հնազան-
դութեանը վրայով ⁽¹⁰⁾ , որ չըլլայ թէ
անարժանապէս մօտենալով՝ իրենց ան-
ձերուն դատապարտութիւնը ⁽¹⁾ ուտեն
ու խմին :

Հ . Ի՞նչ է Լ. դո՞թքը :

Պ . Լ. դո՞թքը՝ մեր փափաքները Լ. մ.

⁽⁹⁾ Փորձեցէք ձեր անձը՝ թէ ան հա-
ւատքին մէջն էք մի՞ : ի Կորնթ. ԺԴ . 5 .

⁽¹⁰⁾ Լ. սկէ ետև տօն կատարենք , չէ՛ թէ
հին խմորով , և չէ՛ թէ չարութեան ու
անդդամութեան խմորովը հապա հաւա-
տարմութեան ու ճշմարտութեան չխմորած
հացովը : ի Կորնթ. Ե . 8 : բաղդատէ նաև
ի 3 . 11 . 7 . 8 :

⁽¹⁾ Եթէ ինքզինքնիս քննելու ըլլայինք
չէինք դատապարտուեր : ի Կորնթ. ԺԿ .
31 : Բաղդատէ , 27 , 29 , համարներուն
հետ :

տուժոյ մատուցանելն է իր կամքին ⁽²⁾ :
 համեմատ եղած բաներուն համար՝
 Քրիստոսի անունովը ⁽³⁾ , մեր մեղքե-
 րուն խոստովանելովը ⁽⁴⁾ , և իր ողոր-
 մութեանցը շնորհակալ ըլլալովը ⁽⁵⁾ :

Հ. Աստուած մեր աղօթք ընելուն
 համար ի՞նչ կանոն տուաւ մեզի :

Պ. Ի ողոր Սուրբ Գիրքը աղօթք ը-
 նելուն կերպը կը սորվեցունէ մեզի , ⁽⁶⁾

⁽²⁾ Ինչ որ խնդրելու ըլլանք իր կամքին
 պէս՝ կը լսէ մեզի : Թ՛Վ. Ե. 14 :

⁽³⁾ Իմ անունովս ինչ որ ուզէք նէ իմ
 Հօրմէս՝ կուտայ ձեզի : Յ՛ճ. ԺԴ. 23 :

⁽⁴⁾ Տէր Աստուծոյս աղաչեցի և խոստո-
 վանեցայ : Գ՛ւան . Թ . 4 :

⁽⁵⁾ Ա՛մէն աղօթքով ու խնդրուածքով՝
 գոհութիւնով , ձեր խնդրուածքը Աստու-
 ծոյ յայտնի ըլլայ : Փ՛ՆԼԻՊ . ԴԷ . 6 :

⁽⁶⁾ Թէ որ դուք իմ մէջս կենաք՝ և իմ
 խօսքերս ալ ձեր մէջը կենան , ինչ որ կու-
 ղէք խնդրեցէք՝ ու պիտի ըլլայ ձեզի : Յ՛ճ.
 ԺԵ . 7 : Տէս նաև Թ՛Վ . Ե . 14 :

բայց աղօթք ընելու մասնաւոր օրինակը
ան աղօթքն է, որն որ Քրիստոս իւր
աշակերտներուն սորվեցուց, որ հասա-
րակօրէն կրկոչուի Տէրունական աղօթք⁽⁷⁾ :

Հ. Ի՞նչ կը սորվեցունէ մեզն Տէ-
րունական աղօթքին յաւաջաբանու-
թիւնը :

Պ. Տէրունական աղօթքին յաւա-
ջաբանութիւնը՝ որ է Հ.Յ.Յ.Մ.Յ.Մ.Յ.Մ.Յ.
Յ.Յ.Մ.Յ.Մ.Յ.Մ.Յ.Մ.Յ.Մ.Յ.Մ.Յ.Մ.Յ.Մ.Յ.Մ.Յ.Մ.
տուժոյ մօտենալ բոլոր սուրբ յար-
դութիւնով ու վստահութիւնով ⁽⁸⁾ որ-
պէս զաւակներ իրենց հօրը ⁽⁹⁾, որ

(7) Աւտի ասանկ աղօթք ըրէք դուք,
որով Հայր մեր՝ որ երկինքն ես, և այլն :
Ստով. Կ. 9 :

(8) Ար անով մենք ալ համարձակութիւն ու-
րովը մօտենալ ունիմք յուսով իրեն հաւ-
տալով : Մտ. Կ. 12 : Եւ իրմէն վախցող-
ներուն կամքը կընէ : Ստով. Ճխ. 19 :

(9) Արդեղիւ ըլլալու հոգին առիք, որ
անով կը կանչեմք Վրբայ՝ Հայր : Հտով.
Ը. 15 :

կարող է ու պատրաստ օգնելու ⁽¹⁰⁾
մեզի, նաև կըսորվեցունէ մեզի թէ
պարտինք աղօթել իրեն ուրիշներուն
հետ ⁽¹⁾ և ուրիշներուն համար ⁽²⁾ :

Հ. Ի՞նչ բանի համար կաղօթենք
առաջին խնդրուածքով :

Պ. Առաջին խնդրուածքով՝ որ է
ԾՈՒՐԻ ԵՂԻՅԻ ԵՆՈՒՆ ԻՌ ԿԱՂՈ
ԹԵՆՔ որ Աստուած կարողացունէ մեզ
և ուրիշները՝ զինքը փառաւորելու ⁽³⁾

⁽¹⁰⁾ Իայց անոր որ կարող է առատու
թեամբ ընել ամէն բաներէն աւելի՝ որ մենք
կը խնդրենք ու կիմանանք : Եփ. 20 :
Տէ. Կաթ. Ս. 11 :

⁽¹⁾ Ուր տեղ շատերը ժողովուած էին՝
և աղօթք կրնէին : Գաթ. 12 :

⁽²⁾ Ուստի կաղաչեմ ամէն բանէն ա-
ռաջ՝ աղօթք ընել, խնդրուած, աղաչանք,
գոհութիւն ամէն մարդոց համար : ԻՍՏ. 1 :

⁽³⁾ Ով Տէր, իմ պահունքներս բաց, ու
իմ բերանս պիտի պատմէք ու գովութիւ-

ան ամէն բանի մէջ՝ որ անով ինքզինքը
կըճանցցունէ . և որ ինքը կարգադրէ
ամէն բաները բուն իր փառքին հա-
մար (4) :

Ն . Ի՞նչ բանի համար կաղօթենք
երկրորդ խնդրուածքով :

Պ . Երկրորդ խնդրուածքով՝ որ է
Ե Ա Ե Ս Յ Լ : Ե Բ Բ Ե Յ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Բ Ո ,
կաղօթենք որ Սատանային թազաւո-
րութիւնը կործանի , (5) և որ շնորհաց

նրդ : Սաղ . ծմ . 15 : Շնորհակալ ըլլան
քեզի ժողովուրդները՝ ո՛վ Աստուած , շնոր-
հակալ ըլլան քեզի ամէն ժողովուրդները :
Սաղ . կէ . 3 :

(4) Հա՛յր՝ փառաւորէ քու անունդ :
Յովն . ժբ . 28 : Ինչու որ ամէն բաները
անկէց՝ ու անով , և անոր համար են :
Հա՛յր . ժմ . 36 :

(5) Թող ելլէ Աստուած՝ անոր թշնա-
միները թող ցրուին , ու ինքը ատողները
իր երեսէն թող փախչին : Սաղ . կը . 1 :

Թաղաւորութիւնը տարածուի ⁽⁶⁾ ,
 մենք ⁽⁷⁾ և ուրիշները ⁽⁸⁾ անոր տակը
 մտնանք հպատակինք՝ ու անոր մէջը
 պահուինք, և որ փառաց Թաղաւորու-
 Թիւնը շուտով գայ ⁽⁹⁾ :

Հ. Ի՞նչ բանի համար կաղօթե՞նք
 երբորդ խնդրուածքով :

⁽⁶⁾ Այլ անոր (Տէրօջը) հանգստութիւն
 մի տարբ, մինչև որ հաստատէ . և մինչև որ
 Արուսաղէմը երկրի վրայ գովութիւն մը
 ընէ : Առայ . կր . 7 :

⁽⁷⁾ Տէր՝ իս միտքդ բեր, երբոր քու Թա-
 ղաւորութիւնովդ կուգաս : Վր . ի . 42 :
 () Գնէ ինձի որ ապրիմ, ու ամէն ժամա-
 նակ քու օրէնքներուդ մօտիկ ընեմ : Առլ .
 ճԺԺ . 117 :

⁽⁸⁾ Աղբայրներ՝ իմ սրտիս փափաքը ու
 աղօթքը առ Աստուած անոնց փրկուելուն
 համար է : Հռով . Ժ . 1 : Տէս նաև ւս
 թէս . Ե . 23 :

⁽⁹⁾ Այն որ աս բաները վկայեց՝ ըսաւ ,
 Շուտով կուգամ ես . առլ : Ակոր Տէր
 Յիսուս Քրիստոս : Առլ . իր . 20 :

Պ . Երբորդ խնդրուածքով՝ որ է
 ԵՂԻՅԻՆ ԿԵՄԻՔ ԻՈՈՐՊԼՍ ՅԵՐ-
 ԿԻՆՍ ԵՒ ՅԵՐԿԻՒՒՄ , կաղօթենք որ
 Ըստուած իր շնորհքովը կարող ու կա-
 մեցող ընէ մեզ , գիտնալու՝ հնազան-
 դելու՝ և հպատակելու իր կամքին ա-
 մէն բաներու մէջ ⁽¹⁰⁾ , ինչպէս որ հը-
 րեշտակները կընեն երկնից մէջ :

Հ . Ի՞նչ բանի համար կաղօթենք
 չորրորդ խնդրուածքով :

Պ . Չորրորդ խնդրուածքով՝ որ է
 Օ՛՜ՆԵՅ ՄԵՐ ՆԵՆԵՊԵՕՈՐԻ ՏՈՒՐ
 ՄԵՕ ԵՅՍՕՐ , կաղօթենք որ Ըստու-
 ծոյ ձրի պարգևէն՝ աս անցաւոր
 կենաց բարի բաներուն բաւական բա-

(10) Ըստ շնորհէ ինծի քու պատուիրանք-
 ներուդ շաւիղին մէջ : Սաղմ . ճԺԺ . 35 :
 Տէրօջը կամբը թո՛ղ ըլլայ : Վարժ . իմ .
 14 : Ար երկրի վրայ ճամբադ , ամէն ազգե-
 րուն մէջ քու փրկութիւնդ ճանչցուի :
 Սաղմ . կէ . 2 :

Ժինը ընդունենք ⁽¹⁾ , ու իր օրհնու-
թիւնը անոնցմով վայելենք ⁽²⁾ :

Հ . Ի՞նչ բանի համար կաղօթենք
հինգերորդ խնդրուածքով :

Պ . Հինգերորդ խնդրուածքով՝ որ է
ԵՒ ԹՈՂՄԵՕՂ ԳԵՐՏԻՍ ՄԵՐ՝
ՈՐՊԷՍ ԵՒ ՄԵՔ ԹՈՂՈՒՄՔ ՄԵՐՈՅ
ԳԵՐՏԵՊԵՆԵՅ , կաղօթենք որ Մս-
տուած Քրիստոսի համար ⁽³⁾ աւատօ-
րէն ներէ մեր մեղքերը ⁽⁴⁾ . որն որ իրմէն

⁽¹⁾ Մշքատութիւն կամ հարստութիւն
մի տար ինծի , ինծի յարմար եղած կերա-
կուրով կերակրէ զիս : Մատ. Է . 8 :

⁽²⁾ Հարստութիւն տուողը՝ Մստուծոյ
օրհնութիւնն է . և ան տրամութիւն չա-
ւելցընէր անոր վրայ : Մատ. Ժ . 22 :

⁽³⁾ Որ անով փրկութիւն ունինք մենք իր
արիւնին միջնորդութիւնովը , մեր մեղքին
թողութիւն՝ իր շնորհքին մեծութեանը չա-
փովը : Ապ. Կ . 7 :

⁽⁴⁾ Ով Մստուած , քու ողորմութեանդ
չափովը ողորմէ ինծի , քու շատ գթու-
թեանդ չափովը աւրէ իմ անօրէնութիւնս ;
Սաղ. Ժ . 1 : Տե՛ս նաև Ով. Ժ . 2 :

խնդրելու աւելի քաջալերուածիւն ու
նինք, վասն զի մենք ալ իր շնորհքովը
կարողացած՝ սրտանց ուրիշներուն կը
ներենք (5) :

2. Ի՞նչ բանի համար կաղօթենք
վեցերորդ խնդրուածքով :

Պ. Սեցերորդ խնդրուածքով՝ որ է
ԵՒՄԻՍԵՆԻՐ, ՕՄԵՕ՝ ՓՈՐՉՈՒ-
ԹԻՒՆ, ԵՅԼՓԲԵԵ, ՕՄԵՕ՝ ԻՉԵՐԻ,
կաղօթենք որ Մատուած մեզ կամ փոր-
ձուէլէն պահէ (6), կամ զօրացունէ ու
ազատէ մեզ երբոր կը փորձուինք (7) :

(5) Թէ որ դուք ներէք մարդոց իրենց
յանցանքները, ձեր երկնաւոր Հայրն ալ
ձեզի կը ներէ : Սարգիս, զ. 14 : ԺԸ :

(6) Մտածուն կեցիք և աղօթք ըրէք՝ որ
փորձութեան մէջ չի յնաք : Սարգիս, իՂ. 41 :

(7) Մթաւրտաւան մեղքերէն ալ պահէ
քու ծառայ. թող ինծի չտիրեն : Սարգիս, ԺԹ.
13 : Իմ գնացքներս հաստատէ քու խօս-
քիդ մէջը, ու բնաւ անօրէնութիւն չտիրէ
ինծի : Սարգիս, ՃԺԹ. 133 :

2. Ի՞նչ կըսորվէցունէ մեզի Տէրու նական աղօթքին վերջաբանութիւնը :

Պ. Տէրունական աղօթքին վերջաբանութիւնը՝ որ է Օ՛, Ի՛ Բ՛ Ո՛ Ե՛ Ե՛ Բ՛ Ե՛ Յ՛ Ո՛ Ի՛ Բ՛ Ի՛ Բ՛ Ի՛ Ե՛ Ե՛ Փ՛ Ե՛ Թ՛ Բ՛, Յ՛ Ե՛ Ի՛ Ի՛ Տ՛ Ե՛ Ե՛ Ե՛ Ո՛ Յ՛ Ե՛ Ի՛ Ի՛ Տ՛ Ե՛ Ե՛ Ե՛ Ե՛ Մ՛ Ի՛ Ե՛, կըսորվէցունէ մեզի Լստուծմէ միայն ⁽⁸⁾ ունենալ մեր քաջալերութիւնը աղօթքի մէջ, և մեր աղօթքներուն մէջ զինքը օրհնել՝ իրեն մատուցանելով տէրութիւնը, զօրութիւնը ու փառքը. ⁽⁹⁾ և մեր լսուելու փափա

(8) Չէ՛ թէ մեր արդարութեանը համար մեր աղաչանքները կըմատուցանենք քեզի, հասցա քու՛ մեծ ողորմութեանդ համար : Գառն. թ. 18 :

(9) Եւ Գառնիթ բոլոր ժողովուրդին աչքին նաջւը օրհնեց Տէրը, և ըսաւ Գառնիթ, Ո՞վ դուն մեր հօրը Իսրայէլին Տէր Լստուածը, յաւիտեանս յաւիտենից օրհնեալ ես. ո՞վ Տէր մեծութիւն և զօրութիւն և փառք և յաղթութիւն և մեծ վայելչութիւն քեզի սեփհական է. ինչու որ բոլոր երկին-

քին ու վստահութեանը վկայութիւն
ընելու համար կըսենք, Մժէն ⁽¹⁰⁾ :

քը ու գետինը եղածը քուկդ է, թագաւո-
րութիւնը քուկդ է, ո՞վ Տէր, և ամէնուն
վրայ դուն գլուխ բարձրացար : Ի՞նչ .
Ի՞նչ . 10, 11 :

⁽¹⁰⁾ Մժէն ժողովուրդ թող ըսէ՝ Մժէն :
Եւր . 48 :

Р. У.

№ 2983